

ERKAS Pärnu Instituut OÜ
Abja Vallavalitsus

**ABJA VALLA ÜLDPLANEERINGU
KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE
HINDAMINE**

ARUANNE

Abja-Paluoja - Pärnu
2008

EESSÕNA

Üldplaneeringu koostamise algatas Abja vallavolikogu oma Abja Vallavolikogu 12.02.2007. a otsusega nr 140. ja koos sellega ka keskkonnamõju strateegilise hindamise. Strateegilise keskkonnamõju hindamise aruanne on Abja valla üldplaneeringu koosseisuline dokument.

Planeeringu koostas ja keskkonnamõju hindas OÜ ERKAS Pärnu Instituut. Planeerimist ja keskkonnamõju strateegilist hindamist juhtis projektijuht Valdeko Palginõmm, keskkonnamõju hindasid veel Tuuli Veersalu, Raimo Klesment ja Marek Lind.

On oodata, et üldplaneering pakub huvi järgnevalt loetletuile: Keskkonnaministeeriumi Viljandimaa Keskkonnateenistus, Viljandi Maavalitsus, Abja valla elanikud ja omavalitsusorganid, naabervaldade vallavalitsused, aga samuti valla äriühingud, üldsus ning paljud mittetulundusühingud.

SISUKORD

EESSÕNA.....	2
SISUKORD.....	3
1 Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk ja sisu	5
1.1 Keskkonnamõju strateegilise hindamise objekt ja sisu.....	5
1.2 Metoodika	6
1.3 Valla arengukavad, strateegiad, kontseptsioonid.....	7
1.3.1 Abja valla arengukava 2007-2012.....	7
1.3.2 Abja valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava.....	7
1.3.3 Abja valla jäätmekava 2006-2010.....	8
2 Üldplaneeringu seotus kõrgemate strateegiliste planeerimisdokumentide keskkonnakaitseliste aspektidega	9
2.1 Euroopa Liidu planeeringu dokumendid.	9
2.1.1 Natura 2000 võrgustik.....	9
2.2 Läänemere regiooni ruumilises arengu dokumendid	9
2.3 Eesti tasand.....	10
2.3.1 Eesti Natura 2000.....	11
2.3.2 Pärnu alamvesikonna veemajanduskava	11
2.3.3 Viljandi maakonnaplaneering 2005-2010.	12
2.3.4 Teemaplaneering "Viljandimaa maakonna asustuse ja maakasutuse keskkonnatingimused"	13
3 Mõjutatava keskkonna lühikirjeldus.	14
3.1 Keskkond.....	14
3.1.1 Roheline võrgustik väärtuslikud maastikud	16
3.2 Teed.....	17
3.3 Kohaliku looduskeskkonna seisundi mõjutajad	18
3.4 Sotsiaal-majanduslik keskkond	19
3.5 Kultuurilis-ajalooline keskkond.....	21
4 Üldplaneeringu koostamist mõjutavad arengu alternatiivid.....	23
4.1 Meetod alternatiivi valikuks ja kasutamiseks	23
4.2 Alternatiivi võimalik mõju planeeringulahendustele	23
4.3 Alternatiivi valik	25
4.4 Areng üldplaneeringu puudumisel ja selle prognoositav keskkonnamõju.....	25

5	Hinnang üldplaneeringust tulenevale keskkonnamõjule	27
5.1	<i>Planeeringulahenduste keskkonnamõjust</i>	<i>27</i>
5.1.1	Lahenduste keskkonnamõju strateegiline väljund.....	31
5.1.2	Olulise negatiivse mõjuga planeeringulahendusest.....	32
6	Meetmed üldplaneeringu elluviimisega kaasneva olulise negatiivse keskkonnamõju leevendamiseks	33
7	Keskkonnamõju strateegilise hindamise korraldamine	35
8	Üldplaneeringu lahenduste keskkonnamõju seireks kavandatavad meetmed	37
9	Kokkuvõte.....	38
9.1	<i>Ekspertide seisukoht</i>	<i>41</i>
10	Kasutatud kirjandus.....	42

LISAD

Lisa 1 Joonis 1. Krossiraja asukoht Põlde külas

Lisa 2 Joonis 2. Turbatootmisala asukoht Abja-Vanamõisa külas

Lisa 3 Abja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avalikustamise teade *Ametlikes Teadaannetes* 11.03.2008.

Lisa 4 Abja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avalikustamise teade valla kodulehel

Lisa 5 Tartu Tervisekaitsetalituse Viljandimaa osakonna arvamus

Lisa 6 Viljandimaa keskkonnateenistuse arvamus

Lisa 7 Abja valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku arutelu protokoll 13.05.2008.a.

Lisa 8 Abja valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku arutelu osavõtjate nimekiri 13.05.2008.a.

1 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE EESMÄRK JA SISU

Abja valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk avaneb läbi planeeringuhierarhias loetletud planeeringute eesmärkide. Kõrgema tasandi – Viljandi maakonnaplaneeringu eesmärk on maakonna territooriumi üldistatud käsitlemine, asustuse arengutingimuste ja olulisemate infrastruktuuri objektide määratlemine. Valla üldplaneering aga toetab valla arengukava haldusterritooriumi kasutamises keskpikas perspektiivis.

KSH eesmärk on planeeringu elluviimisest tulenevate otseste ja kaudsete keskkonnamuutuste analüüsimine, võimalike kahjulike mõjude prognoosimine ning vajadusel leevendavate meetmete väljapakkumine. KSH läbiviimine peab andma planeeringu tellijale, koostajale ja avalikkusele teada erinevate arengustenaariumide mõjust nii loodus- kui ka sotsiaal-majanduslikule keskkonnale. KSH on sisuliselt üks osa üldplaneeringu koostamisest

Abja vald on läbi aegade pööranud tähelepanu sellele, et valla elu-olu arendamisel valitseks tasakaal huvide ja keskkonna võimaluste vahel. Ka tulevikus peab valla territooriumi kasutamine tagama elu-olu paremaks muutmist samal viisil.

1.1 Keskkonnamõju strateegilise hindamise objekt ja sisu

Keskkonnamõjude strateegilise hindamise objektiks on Abja valla üldplaneering.

Üldplaneeringu aluseks on *Planeerimisseadus* (RT I 2002, 99, 579). üldplaneering on dokument, mis:

- kujundab ja suunab ruumilist arengut seades seejuures tingimusi ja piiranguid arengut saatvatele majanduslikele, sotsiaalsete ja kultuurilistele mõjudele;
- seab tingimusi keskkonda säästvaks ja tasakaalustatud tegevusteks, ennekõike maa- ja veealade kasutamiseks;
- määrab kompaktse asutusega alad ja detailplaneeringu koostamise kohustusega alad ning juhud;
- määrab miljööväärtuslikud alad, põllumaad, pargid, haljasalad ja näitab võimalused maastikuelementidele ja looduskooslustele kaitse- ja kasutamistingimuste seadmiseks;
- näitab roheline võrgustiku paiknemist;
- määrab teede, tänavate asukohad ja liikluskorralduse üldised põhimõtted ning rea tehnovõrkude trasside ja tehnorajatiste asukohad;
- määrab puhke- ja virgestusalad;
- vajadusel annab ettepanekud maa-alade ja üksikobjektide kaitse alla võtmiseks;

Keskkonnamõju strateegilise hindamise õiguslikuks aluseks on *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus* (RTI 2005, 15, 87), mis sätestab keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärgid:

- arvestada keskkonnakaalu lusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel;
- tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse;
- edendada säästvat arengut.

Neid eesmäärke kannab ka Abja valla üldplaneeringu keskkonnamõju hindamine. Abja valla keskkonnamõtjude strateegilise hindamise tulemuseks on tasakaalustatum planeeringulahendus nii avalike huvide, erinevate keskkonnanäitajate kui ka olulisemate huvigruppide vajaduste viisi seega:

- näidata valla arenguvisiooni ja üldplaneeringu kooskõla piirkonna keskkonnavõimalustega;
- tekitada valla elanikkonnas positiivne hoiak ja meelestatus valla arenguväljavaadete osas;
- olla valla volikogule abivahendiks üldplaneeringu kehtestamisotsuse langetamisel.

1.2 Metoodika

Metoodilised lähtekohad on selles, et keskkonnaekspert on toeks planeerijale ja omavalitsusele planeeringu sisu ja selle keskkonnatingimuste väljatöötamisel ning teadmine, et planeeringulahendused ei avalda mingit mõju senikaua kuni neid ei realiseerita. Planeering on vaid võimalus ja mõju avaldub alles siis kui arendusega võimalus realiseeritakse.

Strateegilise keskkonnamõju hindamisel hinnatakse tõenäoliselt olulist mõju (Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2001/42/EÜ)¹. Keskkonnamõju loetakse oluliseks siis kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

Kuna keskkonnamõju hindamise aruanne pole juriidiliselt sama jõuga kui planeering, viib keskkonnatingimused hinnatavasse planeeringusse planeerija koostöös kohaliku omavalitsusega. Alles üldplaneeringu kehtestamise järel omandavad säästvaks ja tasakaalustatud ruumiliseks arenguks ette pandud keskkonnatingimused tuleviku ehitus- ja arendustegevuse suhtes juriidilise jõu.

Hindamisel käsitletakse keskkonda kõige laiemas mõttes, st keskkonna mõiste hõlmab endas komponente nii majandus-, sotsiaalsest, kultuuriruumist (näiteks külamiljö, kultuuripärand, tehiskeskkond, arhitektuur jms) kui ka looduskeskkonnast. Hindamisel arvestatakse, et strateegia on kaugema eesmärgi saavutamise kava või selle saavutamise viisi teadlik püstitamine. Keskkonnamõju hindamisel kulgeb kaks rööpset tegevust – planeeringulahendustega töötamine ning avalikkusega suhtlemise nn formaalse protseduuri läbimine (Pöder, 2005).

Detailsemalt sisaldas hindamine järgmisi üksiktegevusi:

- valla arengu analüüsi (info kogumine, süstematiseerimine ja järelduste tegemine);
- looduskeskkonnaalase teabe analüüsi;
- Riigi Maa-ameti kaardiserveris olevate kaartide kasutamist;
- planeeringulahenduse (tööversioonide) analüüsi;
- keskkonnatingimuste väljatöötamist;

¹ Directive 2001/42/EC on the assessment of the effects of certain plans and programmes on environment sätestab selle originaalkeeles kui: identifying, describing and evaluating the likely significant environmental effects of implementing the plan or programme. Vt täpsemalt direktiivi punkt 14.

- osalemine üldplaneeringu korraldaja ja koostaja töökoosolekutel arutamaks lahendusi;
- planeeringumaterjalide ja -lahenduste ülevaatamist ja planeerija suunamine lõpliku lahenduse väljatöötamisele.

1.3 Valla arengukavad, strateegiad, kontseptsioonid

Arengukava koostamise õiguslik alus on kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, mille §37 kohaselt peab kohalikul omavalitsusel olema arengukava vähemalt kolmeks järgnevaks aastaks.

1.3.1 Abja valla arengukava 2007-2012

Arengukava koostamise aluseks on Abja Vallavalitsuse ja Abja Vallavolikogu komisjonide poolt laekunud täpsustav teave teostatud uuringutest, valdkondade ja vallaasutuste arengukavadest.

Abja valla majanduse areng peab olema lähiperioodil väga kiire, maksimaalselt tuleb kasutada struktuurifondide rahasid ning tihedalt tuleb koostööd teha riigi ja kolmanda sektoriga. Uute töökohtade loomiseks on vaja tagada soodne ettevõtluskeskkond, mis oleks aluseks turismi arengule.

Kavas on antud arenguvision aastani 2012 - ***Abja vald on tuntud kui elujõuline, jätkusuutliku arenguga omavalitsus, kus on kiiresti arenev majanduskeskkond ja atraktiivne elu-ja puhkekeskkond.***

Arengukavaga on seatud eesmärkideks:

- piirkonna majandusliku elujõu ja konkurentsivõime suurendamine;
- konkurentsivõimelise ja kvaliteetse hariduse pakkumine;
- atraktiivse elukeskkonna kujundamine;
- Abja-Paluoja kui mulgimaa pealinna maine taastamine ja selle kinnistamine.

1.3.2 Abja valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava

Abja valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava eesmärgiks on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni plaanipärase arengu tagamine lähtuvalt seadustest, nõudmistest ja vajadustest.

Eesmärgid:

- tagada planeeritud ühisveevärgiga kaetaval alal asuvate kinnistute liitumise võimalus ühisveevärgiga.
- ühisveevärgiga liitumispunkti tagada joogiveenõuetele vastav vesi aastaks 2012
- reoveekogumisaladel asuvatelt kinnistutelt reovee juhtimine ühiskanalisatsiooni ning kogu reovee nõuetekohane käitlemine.
- hajaasustusalade ühisveevärgiga kaetud aladel tekkiva reovee nõuetekohane käitlemine.
- sademevee nõuetekohane käitlemine Abja-Paluojaal.

1.3.3 Abja valla jäätmekava 2006-2010

Abja, Halliste, Karksi vallad ja Mõisaküla linn koostasid ühiselt jäätmekavad. Iga omavalitsuse jäätmekava on vormistatud küll iseseisva jäätmekavana, kuid ühiselt välja töötatud piirkonna jäätmehoolduse arengueesmärgid ning eesmärkide täitmise meetmed. Täpsustatult on välja toodud jäätmehoolduse koostöö korraldatud olmejäätmeveo rakendamise ning jäätmete taaskasutussüsteemi väljaehitamise osas.

Abja vallas rakendatakse kolmetasandilist jäätmekäitlussüsteemi:

Esimene tasand – jäätmete kohtsorteerimine ja orgaaniliste jäätmete kompostimine jäätmete tekkekohal.

Teine tasand (kohaliku omavalitsuse tasand) – elanikkonnalt kohtsorteeritud jäätmete kogumine jäätmejaamas ning väiksemates jäätmete, kust need suunatakse edasi, või viiakse kohtsorteerimise konteineritest otse teise toorme kokkuostjale või tarbijale. Vastavalt vajadusele toimub jäätmejaamades jäätmete järelsorteerimine ja mõningane jäätmete eeltöötlus (elektroonika, mööbel). Samuti arendatakse koos reoveesetega käitlusega teiste orgaaniliste jäätmete kompostimist (eelkõige haljastusjätmed, hiljem ka teised biolagunevad olmejätmed).

Kolmas tasand – jäätmekäitluskoht, kus toimub jäätmete taaskasutamine ja kõrvaldamine. Abja valla mõistes on kolmanda tasandi jäätmekäitluskohaks segaolmejätmete osas Paikuse regionaalne jäätmekäitluskeskus ning liigitikogutud taaskasutatavate tavajätmete osas tulevikus endisest Viljandi prügilast ehitatav jäätmete taaskasutus keskus.

Lähtudes maakondlikest juhistest ja arvestades Abja valla senist jäätmehoolduse praktikat, toimub jäätmehoolduse korraldus kahes erinevas kogumissüsteemis:

- korraldatud olmejäätmevedu
- taaskasutatavate jäätmete liigiti kogumissüsteem

Jäätmekavas püstitatud eesmärkide elluviimine sõltub lisaks Abja valla kui kohaliku omavalitsuse organi pingutustest loomaks võimalusi jäätmeid keskkonnaohutult käidelda, elanike (jätmeteteketajate – jäätmevaldajate) keskkonnavalasest teadlikkusest, hoolivusest oma elukeskkonna suhtes ning soovist seda parendada.

2 ÜLDPLANEERINGU SEOTUS KÕRGEMATE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDE KESKKONNAKAITSELISTE ASPEKTIDEGA

Planeerimine on hierarhiline tegevus. Madalamate planeeringute koostamisel tuleb arvestada kõrgemate planeeringutega.

2.1 Euroopa Liidu planeeringu dokumendid.

Euroopa Konsultatiivne Foorum töötas 1999 a välja Euroopa Komisjoni määruse 97/150/EK järgmiseks juhendi nimega Euroopa Ruumilise Arengu Perspektiiv (European Spatial Development Perspective) (ESDP).

Juhend kutsub riike koostöös töötama välja ruumilisi arengustrateegiad, kuid kohalikke olusid arvestavalt. Riik peaks keskkonnapoliitiliste meetmetega püüdma alla suruda trendi milles Euroopa territoorium „hakatakse ära“ planeeritavate transpordikoridoridega, püüdma planeeringutega tagada mingigi bioloogiline mitmekesisus, pöörama tähelepanu majandusstruktuurilt (primaarsektori suur osakaal tööhõives) nõrkadele maapiirkondadele jne. Vahendiks maapiirkondade arengule kaasaaitamiseks on sarnaste alade (omavalitsuste) koostöö ja informatsioonivahetus. Arendatavaks valdkonnaks selliste alade/piirkondadega Euroopa Liidu liikmes- ja kandidaatriikides, soovitakse keskkonnasõbralikku turismi.

2.1.1 Natura 2000 võrgustik

Natura 2000 on üle-euroopaline loodus- ja linnualade võrgustik kaitsmaks väärtuslikke ja ohustatud looma-, linnu- ja taimeliike ning nende elupaiku ja kasvukohti. Euroopa Liidu liikmesriike ühendava *Natura 2000* võrgustiku loomine rajaneb kahel Euroopa Komisjoni ja Nõukogu direktiivil – nn linnudirektiivil (direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta), mille eesmärk on kaitsta linde, ning nn loodusdirektiivil (direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ja loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta), mille ülesanne on kaitsta looma- ja taimeliike ning nende elupaiku ja kasvukohti.

Liikmesriik võib *Natura 2000* alade kaitse korraldamiseks valida endale sobivad meetmed, kas kaitsealade moodustamine, lepingute sõlmimine kaitseteenust pakkuva organisatsiooniga, planeeringutega kehtestamisega vms. Oluline on, et valitud meede tagaks nende elupaigatüüpide ja liikide säilimise, mille kaitseks alad on valitud.

2.2 Läänemere regiooni ruumilises arengu dokumendid

Läänemere regiooni ruumilises arengus on teedrajavaks dokumendiks "Visioonid ja Strateegiad Läänemere regioonis 2010" ("Visions and Strategies around the Baltic 2010/ VASAB 2010"). Eesmärgiks on Läänemere piirkonna identiteedi tugevdamine ning ruumiliste struktuuride väljatöötamine, konkureerimaks globaliseeruvast majandusest teiste regioonidega.

Dokument kirjeldab ruumilise struktuuri kolme elementi: linnade ja linnaliste asulate süsteemi (pärlid/pearls), asulaid omavahel ühendavad infrastruktuuri võrgustikku (nöörid/strings) ning teatud maakasutusega alasid (lapid/ patches).

Visioon käsitleb teemadena keskkonnasõbralikkust, regioonis mobiilsust tagavat ühtse transpordisüsteemi arendamist, võrgustikku mis tagab regioonisisest integreerumist ja taastuenergiaallikatel põhinevat energia tootmist.

Abja valla seisukohalt on oluline nn lappide (patches) element, sest vallas on olemas hajaasustatud alad mida iseloomustab looduslik atraktiivsus ja võimalus pakkuda meeldivat elukeskkonda ning viljakas põllumajandusmaa. Strateegia rõhutab nende alade säilitamise vajadust ning ettepanekuid aitamaks neid elemente säilitada.

2001 a valmis VASAB 2010+ ruumilise arengu tegevusprogramm. Sinna koondati tegevussuunad ning suundade arendamiseks vajalikud konkreetsed tegevused kuue võtmeteemana:

- linnaregioonide koostöö säästliku arengu küsimustes.
- Läänemere regiooni rahvusvahelise integratsiooni jaoks olulised strateegilised arengutsoonid.
- üleeuroopalise integratsiooni jaoks olulised rahvusvahelised transpordikoridorid
- maapiirkondade olustiku mitmekesistamine ja tugevdamine.
- rahvusvaheliste rohevõrkude, sh kultuurmaastike arendamine.
- rannikutsoonide ja saarte integreeritud arendamine.

2.3 Eesti tasand

Suunaandjaks on säästava arengu riiklik strateegia *Säästev Eesti 21*. Strateegias on neli arengueesmärki: Eesti kultuuriruumi säilimine, heaolu kasv riigis, ühiskonna sidususe suurenemine ja ökoloogilise tasakaalu hoidmine.

Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2030 annab signaale looduskeskkonnale avalduva mõju osas majanduse arengus. Peamised trendid on näidatud väljavaateid loodusressursside, maastike ja bioloogilise mitmekesisuse, välisõhukvaliteedi, tervise ja elukvaliteedi muutumisele. Näiteks kasvab surve tulundusmetsade intensiivsemaks majandamiseks mis raskendab metsades bioloogilise mitmekesisuse säilitamist või Eesti ühiskond kaldub imporditud tarbimiskultuuri suunas, mis omakorda aitab kaasa võõrandumisele traditsioonilisest looduskeskkonna kasutamisest. Strateegia annab visiooni, et nii looduse kui ka inimese vajadusi arvestades on riigis vaja hästi läbi planeeritud asustust. Mõned elemendid visioonist: elukeskkonnas domineerib avar, ilus ja ülekorrastamata ruum, tehiskeskkond ei domineeri looduskeskkonna üle. Eesti paistab riikide hulgas silma väikese energiatarbega toodanguühiku kohta.

Teiseks oluliseks dokumendiks on üleriigiline planeering *Eesti 2010*² ja tema tegevuskava.

Üleriigilises planeeringus *Eesti 2010* teises peatükis on käsitletud ruumilise arengu suundumisi ja eesmärke.

Eesti 2010 üldiste sihiseadetenä on määratletud järgmised aspektid:

- inimese põhivajaduste rahuldamise ruumiline tagamine (võimalik tagada liikumisvõimaluste ja keskkonnavõimaluste parandamisega ning inimeste valikuvõimaluste suurendamisega);

² RTL 2000, 102, 1611

- Eesti asustussüsteemi- ja maastikstruktuuri väärtuste säilitamine ja edasiarendamine
- asustuse ruumiline tasakaalustamine
- Eesti hea ruumiline sidumine Euroopaga
- looduskeskkonna hea seisundi säilitamine ja parandamine.

Asustuse arengul lähtutakse suures osas pealinna funktsionaalsest arengust ning maakonnakeskuste tugevdamist rõhutavast strateegiast, mille läbi on võimalik luua kogu riigi territooriumil hästi kättesaadavate tugevate keskuste võrk. Keskusi täiendavad läbi kaug- ja kodustöötamise ning heatasemelise transpordi elujõulised maapiirkonnad. Eestis tervikuna on seatud eesmärgiks, et iga maakonnakeskus ja ka väiksemad linnad leiaksid oma spetsialiseerumisala, millega võiks rahvusvaheliselt konkureerida. Lisaks üksikute keskuste tugevdamisele viidatakse vajadusele keskuste koostööks vastastikuse täiendamise alusel ehk võrgustumisele.

Üleriigilise planeeringu transpordistrateegia lähtub Eesti "aeg-ruumilise kokkusurumise" (reisiliikluse kiirendamine peamistel ühendussuundadel) kontseptsioonist. Lisaks rahvusvaheliste teede väljaehitamisele on esiplaanil kogu territooriumi kättesaadavuse parandamine, märgitakse säästliku arengu ühe komponendina üleriigilise ja kohaliku ühistranspordi eelisarendamise vajadust. Rõhutatakse koordineeritud transpordikorralduse olulisust koostööpiirkondade toimimisel.

Üleriigilise planeeringu rohelise võrgustiku kontseptsioon rõhutab eluslooduse ja maastiku kaitse orgaanilist sulatamist keskkonnakujundusse ning vajadust esile tõsta, väärtustada ja sihipäraselt kasutusele võtta kaitsealuste ning looduslikus või looduslähedases seisundis alade laias mõttes keskkonda kujundavat mõju. Määratakse peamised rohevõrgustiku tuumalad ja koridorid riigi territooriumil.

2.3.1 Eesti Natura 2000

Eestis leidub ligi 60 loodusdirektiivis loetletud elupaigatüüpi, 51 looma- ja taimeliiki ning sadakond linnudirektiivis loetletud linnuliiki, mille kaitseks loodavad/kehtestavad loodus- ja linnualad moodustavadki Eesti *Natura 2000* võrgustiku.

Kuni 2006 a kasutatud Eesti riiklik keskkonnategevuskava nägi ette *Natura 2000* alade võrgustiku loomise riigis. Eesti esitas nimekirja Eesti *Natura 2000* alade kohta enne liitumist Euroopa Liiduga.

Eesti riiklik strateegia on, et *Natura 2000* võrgustikku kuuluvatest aladest saavad hoiualad. Hoiualadel ei kehtestata rangeid piiranguid, küll aga peavad keskkonna- või muud luba nõudvad tegevused läbima eelnevalt keskkonnamõju hindamise. Hindamise käigus selgitatakse välja, ega plaanitav tegevus kahjusta neid elupaigatüüpe ja liikide elupaiku, mille kaitseks ala on valitud. Kui *Natura 2000* võrgustiku ala asub loodus- või maastikukaitse alal, on lindude elu- ja rändepeatuspaigad ning taime- ja loomaliikide elupaikade tüübid ja leiukohad kaitstud antud kaitseala vabariigi valitsuse kehtestatud kaitseeskirjaga.

2.3.2 Pärnu alamvesikonna veemajanduskava

Pärnu alamvesikonna veemajanduskava eesmärkide hulka kuulub saasteainete emissiooni vähendamine ja kogu elanikkonna varustamine ohutu joogiveega.

Veemajanduskava järgi tuleb 2007 aastaks puhastitest väljuv heitvesi puhastada vastavalt vee erikasutusloas nõutule.

2.3.3 Viljandi maakonnaplaneering 2005-2010.

Viljandi Maavalitsus ja Viljandimaa Omavalitsuste Liit otsustasid 2004 a, et on vaja koostada uus maakonnaplaneering mis arvestaks riikliku arengukavaga 2004–2006 ja oleks vastavuses üleriigilise planeeringuga, riiklike sektoriaalpoliitikatega ja ühinenud Euroopa põhimõtetega.

Viljandi maakonna planeering kui üks aste kõrgema tasanadi planeering on kättesaadav Viljandi maavalitsuse kodulehel³

Maakonnaplaneeringu eesmärk on maakonna territooriumi üldistatud käsitlemine, asustuse arengu tingimuste ja olulisemate infrastruktuuri objektide määratlemine. Planeering annab maakonna visiooniks:

Viljandimaa kestev konkurentsivõime eneseteostuse kohana ja elupaigana. Kohapealse taastuva ressursi säästvate kasutamisele, sügavatele traditsioonidele ja kvaliteetsele haridusele tuginev stabiilne ja elujõuline regioon.

Planeeringus on süstemaatiliselt kolme rubriigi – hetkeolukorra kirjeldus, arenguvõimalused ja strateegiline kavandamine abil läbi töötatud kümme teemavaldkonda. Need valdkonnad on Asustus ja haldusjaotus, Haridus, Keskkond, Kultuur, Majandus, Rahvastiku tervis, Sotsiaalne hoolekanne, Sport, Tehnilised infrastruktuurid ja Turvalisus.

Planeeringu lisa *Tegevuskava* viitab Abja vallavalitsusele kui tegevuse teostajana kahes teemavaldkonnas: Asustus ja haldusjaotus, Keskkond (tabel 1).

Tabel 1. Viljandi maakonna planeeringu tegevuskava (väljavõte)

Tegevus	Selgitus	Aeg	Teostaja
Haldusjaotuse korrastamine	Tõmbekeskuste mõjupiirkondade täpsustamine	2005-2009	Maavalitsus + Abja vald, Halliste vald, Mõisaküla linn
Üldplaneeringu koostamine		01.07.2007	Abja vald
Väärtuslikel maastikel hoolduskavade koostamine	Väärtustamaks piirkondade identiteeti	2005-2010	Abja vald + Maavalitsus
Liigiti jäätmete kogumine		2005-2010	Abja vald

3 <http://mv.Viljandimaa.ee/static/body/files/321.Viljandi%maakonnaplaneering%2021.09.05.rtf>

2.3.4 Teemaplaneering “Viljandimaa maakonna asustuse ja maakasutuse keskkonnatingimused”.

Teemaplaneeringu eesmärgiks on looduskaitsealiselt põhjendatud ruumistruktuuri tagamine. Planeering koosneb kahest alateemast: *Viljandimaa väärtuslikud maastikud* ja *Viljandimaa roheline võrgustik*. Asutuse ja maakasutuse kavandamist mõjutavate keskkonnategurite selgitamiseks on väärtuslikke maastikke ja rohelist võrgustikku analüüsitud koos maakondliku infrastruktuuriga.

Roheline võrgustik katab maakonda ühtlaselt. See loob eelduse kompromissiks looduse mitmekesisuse säilimise ja alade arendamisest tekkiva maavajaduse järele. Väärtuslikele maastikele on seatud kasutustingimused ning nõutakse tingimustega arvestamist arenduste kavandamisel kui ka madalama astme planeeringute (üldplaneeringute ja detailplaneeringute) koostamisel. Antud on järgmised rakendusmehhanismid teemaplaneeringu elluviimiseks:

- üldplaneeringud;
- detailplaneeringud;
- projekteerimistingimused detailplaneeringu kohustuseta aladel;
- omavalitsuste ehitusmäärused;
- joonobjektide asukohtade valikud;
- maastikuholduskavad;
- maakorralduskavad;
- valgala majanduskavad;
- põllumajanduse keskkonnatoetus, loodushoiutoetus;
- kaitsealade kaitse-eeskirjad ja kaitsekorralduskavad.

3 MÕJUTATAVA KESKKONNA LÜHIKIRJELDUS.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse kohaselt peab aruanne kirjeldama keskkonda strateegilise planeerimisdokumendi koostamise hetkel. Vajalik on see seepärast, et planeerimisdokumendiga avatakse tee arendusteks millega võib kaasneda oluline mõju keskkonnale. Kuid lahenduse mõju olulise või mitteolulisuse kohta saab hinnangut anda alles siis kui on olemas ülevaade lähteolukorrast ja see ekspertide vaatenurgast ka kirjeldatud.

Antud osas käsitletakse valla looduskeskkonda. Sotsiaalse ja tehiskeskkonna iseloomustus on olemas Abja valla arengukavas

Abja vald moodustus pärast 2005. a 16. oktoobril toimunud kohalike omavalitsuste volikogude valimistulemuste väljakuulutamist endiste omavalitsuste – Abja-Paluoja linn, Abja vald - ühinemise tulemusel. Enne ühinemist eraldi tegutsenud omavalitsusüksustel on ühine kultuurilis-ajalooline taust: Piirkonna keskus on erinevate haldusjaotuse aegadel asunud Abja-Paluoja linnas.

Linnale aluse pannud asula tekkis 1895. aastal ehitatud Mõisaküla-Viljandi kitsarööpmelisele raudteele (lammutatud 1973) rajatud jaama juurde. Oma nime sai ta lähedalasuva Abja mõisa ning Pärnu-Valga maantee ääres asunud Paluoja maanteekõrtsi järgi.

3.1 Keskkond

Abja vald asub Sakala kõrgustiku madalamas, edelaosas.. maastiku ilmestab põhjas Halliste ürgorg, millesse suubuvad Pöögle, Kuustle, Tikuti, Lüütre jt salkorud. Orgudevaheline lava on kergelt lainjas või kühmjas. Kõrgemad alad on Halliste 37 m ü m ja Saate 98 m ü m. Lääneosale on iseloomulikud madalad põhja-lõuna sihilised voored. Valla lõunaosa hõlmab Penuja tasandik.

Mets võtab enda alla 13 402 ha (46 %). Maakonna metsafondist moodustab see 9%. Haritavat maad on 9935 ha, looduslikku rohumaad on 1604 ha ja muu maa hõlmab 3629 ha

Abja vald kuulub kliimaatiliselt Lõuna - Eesti regiooni. Valla kliima on suhteliselt ühtlane. Valla territooriumil on kliimaatilised olud sarnased Sakala kõrgustiku kliimale pehmelt kontinentaalne. Piirkonnale on iseloomulik mõõdukalt külm talv, väheste sademetega jahe kevad, mõõdukalt soe, algul suhteliselt kuiv, aga teisel poolel vihmane suvi ning pikk soe sügis. Aasta keskmine õhutemperatuur, taandatud 70-aastasele ajavahemikule, on 4,9°. Lumikate kestab keskmiselt 110-120 päeva, paksus 30- 40 cm. Pilviseid päevi on aastas keskmiselt 186, täielikult selgeid 23. Valdavad tuuled on edelast, keskmine tuulte kiirus aastas 3,1 m/sek. Üle 8-pallise kiirusega tuuli on aastas 1-2 päeva.

Abja vald kuulub Lääne-Eesti vesikonna Pärnu alamvesikonda. Suuremad looduslikud järved on Laatre Vanamõisa järv (209853) ja Kõrvi järv (209855). Tähtsamad paisjärved on Abja -Paluoja linnas asuv Abja paisjärv (201071) ning Hendrikhansu ojal asuvat kaks paisjärve: Sarja veskijärv (201051) ja Veelikse paisjärv (201052), mis on ka valla suurim 3,8ha.

Vooluveekogudest on suurimad Halliste jõgi (11360), Pöögle oja (11363), Lüütre oja (11367), Hendrikhansu oja (11369), Tõlla oja (11393), Neitsi oja (11375), Kaerasaadu

oja (114600) ning Lätti Burtnieki järve suubuv Penuja oja (11532). Kõik eelpool nimetatud veekogud on ka avalikult kasutatavad veekogud.

Suurem osa Abja valla territooriumist on suhteliselt kaitstud või keskmiselt kaitstud põhjavee ala. Nõrgalt kaitstud põhjavee ala on Veelikse ja Pöögle ümbrus ja Kamarast põhja ja ida suunas jääv ala. Sinna piirkonda jäävad ka üksikud kaitsmata põhjaveega alad. Peamiseks kasutatavaks loodusressursiks on põhjavesi, mida kasutatakse majandus- ja joogiveena. Viimaste aastate majanduslik lähenemine ning tarbimise optimeerimine on vähendanud põhjavee tarbimist ning mõistliku kasutamise puhul ei ole ette näha selle vähenemist.

Enamik ühisveevärke saavad vee 60-80 m sügavustest puurkaevudest siluri või devoni põhjaveekihtidest. Abja-Paluoja mõlemad töötavad veeallikad ja Kamara küla veeallikas ei vasta kehtivatele kvaliteedinõuetele ja vajavad töötlemist, Abja-Paluoja puurkaevu nr 7073 vees esineb kõrge floori- ja rauasisaldus, Kamaral väga kõrge rauasisaldus⁴. Eratarbijad võtavad vett 10...20 m sügavustest puurkaevudest. Sellise sügavusega kaevude vee omadused on muutlikud ning sõltuvad suuresti kaevu asukohast. Vee kvaliteeti on vähe uuritud. Reeglina on see tarbijaid rahuldav. Suurimaks probleemiks on tiheasustusest ning lohakast majandustegevusest tingitud kaevude kaitsetsoonide olukord.

Abja valla territooriumil on antud välja viis vee erikasutusluba:

- Abja farmid OÜ loa nr. LVV.VI-170717 kehtiv kuni 31.12.2012;
- Pinus Abja OÜ loa nr. LVV.VI-22119 kehtiv kuni 31.12.2008;
- Leiv Teenus OÜ loa nr. LVV.VI-21969 kehtiv kuni 31.12.2008;
- Abja Elamu OÜ loa nr. LVV.VI-22104 kehtiv kuni 31.12.2008;
- Antesar OÜ loa nr. LVV.VI-13447 kehtiv kuni 31.12.2007

Nendest ühisveevarustusega tegelevad Abja Elamu OÜ.

Loodusobjektidest tähelepanuväärsemateks on Atika külas asuvad Lopa paljandid – kõige pikem koobastik Eestis, Sarja külas asuv Hendrikhansu põrgu – kõige laiem paljand Eestis, aga ka Penuja külas asuvad Matu koobas ja Penuja koobas. Nimetada tuleb kivikalmet Abjaku ja Põlde külas, ohvrikivi Atika külas, ohvripuud Saate külas.

Abja vallas asuvad kaitsealad:

- Sarja külas, **Lüütre oru kaitseala**⁵;
- Osaliselt ulatub Raamatu külla **Sanga looduskaitseala**⁶;
- Põlde külas, **Abja Lastekodu park**⁷;
- Abja valla piiriga piirneb vahetult Halliste vallas asuv **Kariste järve hoiuala**⁸. loodud Loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübi kaitseks, suurusega 65 ha. Kaitstavaks elupaigatüübiks on looduslikult rohketoitelised järved (3150).

⁴ Tartu Tervisekaitsetalituse arvamus 03.04.08 nr 3-1.4/VI-144

⁵ moodustatud Viljandi Maakonnavalitsuse 21.08.1990. a. määrusega nr 296;

⁶ Vabariigi Valitsuse 28.09.2005. a määrus nr 254, *Sanga looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri* (RT I 2005, 53, 423)

⁷ Kaitse alla võetud Viljandi Rajooni TSN TK 17.01.1964 otsusega nr 1. *Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri* Vabariigi Valitsuse 3. 03. 2006. a määrus nr 64 (RT I 2006, 12, 89).

⁸ Vabariigi Valitsuse 9. juuni 2005. a määrus nr 125, *Hoiualade kaitse alla võtmine Viljandi maakonnas* (RT I 2005, 34, 260)

Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse kuulub **Pöögle oja Kassepa veehoidla paisust suubumiseni Halliste jõkke**⁹.

Abja vallas on järgmised kaitstavad looduskaitsealused üksikobjektid, kaitsevööndiga 50 m:

- Atika külas, Lopa paljand;
- Penuja külas, Penuja tamm;
- Räägu külas, Losu kuusk ehk "Hiiekuusk";
- Saate külas, Öövesti jalakas ehk Ohvrijalakas;
- Sarja külas, Hendrikhansu "Põrgu" (astang);
- Veelikse külas, Vaida paljand.

3.1.1 Roheline võrgustik väärtuslikud maastikud

Roheline võrgustik koosneb suurematest tuumikaladest ja neid ühendavatest koridoridest. Kaitsealad, metsad, sood jms on võrgustiku tuumikuiks. Kuigi kaitsealade põhieesmärk on looduse kaitse, kaasneb kaitseeržiimiga keskkonda kujundav efekt. Võrgustikku kuuluvaks võib lugeda ka ajalooliselt väljakujunenud pärandkultuurmaastikke.

Kui tuumikalade pindala on piisavalt suur, tagab see nende piisava koormustaluvuse ja kompensatsioonivõime inimkoormuse suhtes. Koridorid ühendavad struktuuri tervikuks, kus on võimalik liikide levik. Koridoride näol säilitatakse loodus inimasustuse sees ja selle vahetus läheduses. Tuumikalad peaksid jääma valdavalt väljapoole intensiivse inimõju piirkonda.

Viljandimaakonna teemaplaneeringu "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused", mis valmis 2005.a., on Abja vallaga seotult eristatud järgmised rohevõrgustiku tuumikalad ja koridorid:

Abja valla territooriumile ulatuvad roheline võrgustiku tugialad:

- Raamatu (T2.16¹⁰);
- Penniküla (T3.29);
- Mustla (T3.30).

Maakonna teemaplaneeringuga on määratud väärtuslikud maastikud, kauni vaatega teelõigud ja vaatekohad. Väärtuslike maastike määratlemisele maakonna tasandil peab järgnema hoolduse ning teatud juhtudel ka taastamise või kaitse korraldamine kohalikul tasandil. Teemaplaneeringuga on määratud väärtuslike alade kasutustingimused.

Alljärgnevas loetelus on toodud iga väärtusliku maastiku ala kohta soovitusel maakasutuse, ehitustegevuse ja hoolduse korraldamisel:

- **Halliste org Abja ja Karksi-Nuia vahel** (I kl¹¹, riikliku tähtsusega maastik). Tuleks säilitada põllumajandusmaastiku avatust ning asustumustrit, samuti olemasolevaid puudesalusid ja üksikpuid põldude vahel. Säilitada vaateid

9 Keskkonnaministri 15.06.2004. a määrus nr 73, *Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu* (RTL 2004, 87, 1362; 2005, 47, 652)

10 Tähis maakonna planeeringus.

11 I kl - maakondliku, võimalik riikliku tähtsusega maastik ehk võimalik rahvusmaastik.

paisjärvedele. Tuleks pöörata enam tähelepanu endiste mõisakeskuste kehvale olukorrale.

- **Halliste org Saapakülast Kariste järveni** (II kl¹²). Tuleks säilitada põllumajandusmaastiku avatust ning asustumustrit. Säilitada vaadet Kariste järvele.

Teemaplaneeringuga määratud reservalad Abja valla territooriumil on:

- **Abja-Paluoja linn.** Osaliselt Abja-Paluoja linn.
- **Penuja.** Ala Penuja külas piki kõrvalmaanteed Abja-Paluoja - Läti piir (T-24201).
- **Sarja-Veskimäe maastik.** Ala Abja-Paluoja linnas, Sarja ja Veskimäe külas.
- **Kangru küla.** Ala Veelikse külas piki kõrvalmaanteed Veelikse - Laatre - Läti piir (T-24203).
- **Abja linavabrik ja Tümpsi tänavaküla.** Ala Abja-Vanamõisa ja Veskimäe külas piki põhimaanteed Valga - Uulu (T-6).
- **Laatre mõis.** Ala Laatre külas piki kõrvalmaanteed Veelikse - Laatre - Läti piir (T-24203).

Ilusa vaatega teelõigud Abja vallas on:

- Abjamõisa tee (T-24227) alates Abja-Paluoja linna piirist kuni ristumiseni vallateega nr 26;
- Vallatee nr 26;
- Valga - Uulu maantee (T-6) alates ristumisest vallateega nr 26 kuni Karksi valla piirini;
- Veelikse - Vana-Kariste maantee (T-24180) alates ristumisest vallateega nr 10 Sarja külas kuni Halliste valla piirini;
- Abja-Paluoja - Sarja - Tõlla maantee (T-24181) alates ristumisest Veelikse - Vana-Kariste maanteega (T-24180) kuni ristumiseni vallateega nr 15 Veskimäe külas;
- Veelikse - Laatre - Läti piir maantee (T-24203) alates ristumisest Valga - Uulu maanteega (T-6) kuni ristumiseni vallateega nr 19.

3.2 Teed

Valda läbivatest maanteedest on olulisem Valga- Uulu põhimaantee, mis läbib Abja valda 20 kilomeetri pikkuselt. See on oluline Kagu- Eesti metsatööstuspiirkonna ja Lääne- Eesti sadamate vahel transpordikoridor. Vallasisestest teedest on asfaltkattega üksnes Abja- Penuja ja Kamara- Mõisaküla vahelised lõigud, vastavalt 7 km ja 3 km. Tähtsaim transpordisoon maakonnakeskuse Viljandiga rekonstrueeriti 2001. aastal. Vallakeskuse, Abja- Paluoja koosseisu kuulub 36 tänavat kogupikkusega 12,1 km.

Valga-Uulu maanteel Abja-Paluoja linna piiresse jääv lõik km 19,05-20,25 on rekonstrueeritud. Tööde käigus viidi aegade jooksul kohati majade vundamentide ülemise servani kerkinud maantee tagasi normaalsele kõrgusele. Ehitati välja kõnniteed ja paigaldati hulgaliselt liiklus-korraldusvahendeid, mis koos valdade poolt tellitud uue tänavavalgustusega andis väikelinnale ilusad, kaasaegsed ja loodetavasti turvalised peatänavad.

12 II kl - maakondliku tähtsusega maastik.

Kõigi valla teede liikluskoormus on väike ning keskkonnaprobleeme seoses teedevõrguga ja liiklusega ei ole kujunenud.

3.3 Kohaliku looduskeskkonna seisundi mõjutajad

Looduskeskkonna võimalikeks mõjutajateks on kohalik elu-olu ja majandustegevus. Abja vallas on viljakas pinnas. Vallas on soodus tegeleda põllumajandusega. Nende juures tarbitakse ressursse (põhjavesi, põllumaa, mets, maavarad, jne) ja otsitakse arendusteks/laiendusteks maad. Ka tehnilise infrastruktuuriseisund ja kasutamise korraldus mõjutab looduskeskkonda. Lekkivad reoveetorustikud ja ebaefektiivsed reoveepuhastid on ohtlikud põhjaveele (eriti nõrgalt kaitstud või kaitsmata põhjavee piirkondades); katlamaja soojuskadudega katlad ja riknenud isolatsiooniga soojatorustik, farmide poolt jäätmete väärkäitlemine aitavad kaasa välisõhku täiendava koguse saasteainete paiskamisele, korraldamata jäätmevedu loob soodsa võimaluse hõredalt asustatud piirkondade ja metsade prahistamiseks jne.

Tabel 2. Valla territooriumi tegevusmahtudelt arvestatavad keskkonnaseisundi mõjutajad.

Ettevõtte	Tegevus	Tase		Mõjutatav keskkonnanähtus
		Mõju	Häiring ¹³	
Toom Tekstiil AS	tekstiilitööstus		+	välisõhk
Sakala Teed OÜ	teetööd		+	pinnas
Roger Puit AS	puut- puidu ületootmine		+	pinnas
GT Tanklad AS Kamara tankla	autokütuse müük		+	pinnas, välisõhk
Abja Elamu OÜ	kommunaalteenused	+	+	vooluveekogu, välisõhk
Alexela Trade OÜ Abja tankla	autokütuse müük			välisõhk
Pajuri OÜ	piima-ja piimasaaduste tootmine		+	vooluveekogu, pinnas
Abja Saetööstus OÜ	puidutöötlemine			müra
Resenta OÜ	saetööstus		+	müra
Oktant OÜ	saetööstus		+	müra
Pinus Abja OÜ	saetööstus		+	müra
Mulgi Agro OÜ	põllumajandus			pinnas
Ronni Agro OÜ	põllumajandus			pinnas
Abja Farmid OÜ	põllumajandus		+	välisõhk
Matork AS	turba kaevandamine	+	+	pinnas, vesi, välisõhk

¹³ Keskkonnahäiring on arvulise normiga reguleerimata negatiivne keskkonnamõju või negatiivne keskkonnamõju, mis ei ületa arvulist normi.

Vallas tegutsevatest ettevõtetest ei saa käsitleda kõiki oma tegevusega kohalikku keskkonda märgatavalt mõjutavate ettevõtetenä (kauplused jne.) Loetelu võimalikest looduskeskkonna mõjutajatest on ennekõike tehnoloogiliste riskide kandjad, sest riskide realiseerumisel (avariidel on mõju kvalifitseeritav otsese mõjuna). Tavategevusel piirub nende mõju kõige enam häiringuna (tabel 2).

Kui tootmis/teenindustevõtete (näit. Abja Elamus OÜ) poolt tekitatav mõju saab avalduda kas häiringut vähendavate seadmete-lahenduste puudumisest, seadmete avariil või tehnoloogiate rikkumisel, siis loomakasvatustevõtete osas tekib mõju vääril sõnniku(virtsa)käitlemisel või põllumaade valel väetamisel.

Majanduslikult kasutatav mets on riigi- ja eraomanduses. Metsa kasutatakse metsamajanduskavade alusel. Abja lähiumbruse mets on kasutusel eelkõige rohelise vööndi metsana, seda kasutatakse eelkõige puhkemajanduslikult ning lageraieid ei tehta. Suur osa metsast on looduskaitse nõuetest tulenevalt piiratud majandusliku kasutusega. Täiendavaid piiranguid metsa kasutuse osas vaja pole.

Valda läbivate riigimaantee (tugi- ja kõrvalmaantee) võimalik mõju on seotud Valga- Uulu põhimaantee liiklussagedusest (1420 autot/ööp)¹⁴. Sellise liiklussageduse juures kujuneb tööpäevadel foonimüra, mis eeldatavasti ei ruineeri teeäärsete eramute elanikke (puuduvad kaebused). Pole teada kas vaatamata külade keskuste tähistatusele liiklusemärgiga „Asula algus“ ja „Asula lõpp“ sõidukite liiklusemärgi ületab sotsiaalministri määru nr. 42 4. märtsi 2002. a „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“ normtaseme elamutes (40dB).

Kokkuvõtvalt. Looduskeskkonna seisundit saab valla piirides lugeda heaks. Suured keskkonnareostajad või keskkonnoahtlikud objektid Abja vallas puuduvad. Samuti ei toimu intensiivset suurpõllundust. Viljandi lähikonnas olevate teiste valdadega võrreldes on Abja vald samuti jäänud puutumata arvukatest endistest Nõukogude Liidu sõjaväeobjektidest. Põllumajandusega seotud jääkreostust ei esine – väetise- ja taimekaitsevahendite laod ning küttemahutid valdavalt likvideeritud ning sõnniku- ja silohoidlates ja nende ümbruses olnud reostus loodusliku puhastuse teel lakanud olemast. Hea seisundiga ja mitmete ressurssidega looduskeskkonna olemasolu loob soodsad eeldused arendustegevusteks. Kuid mitte igasuguseks. Tuleb arvestada sellega, et vallas on pindalalisi loodus- ja märkimisväärselt looduskaitse ning muinsuskaitse objekte, väärtuslikke maastikke, kõrge boniteediga põllumaid, rohevõrgustikku kujundavaid alasid jne. Ka tuleb arvestada valla territoriaalse paiknemise iseärasusega - Sakala võrgustiku jalam, kust vooluveekogud suubuvad Pärnu jõkke, mis on *Natura 2000* jõgi.

3.4 Sotsiaal-majanduslik keskkond

Sotsiaal-majanduslik keskkond ja selle väljavaated on seotud demograafilise olukorraga ja arengutega vallas. Aastatel 1950- 1962 oli Abja-Paluoja rajoonikeskus ning rahvaarv 4500 elanikku. Alates sellest ajast on toimunud teiste linnade (Viljandi, Pärnu) mõjul ja madala sündimuse tõttu pidev aeglane inimeste vähenemine.

1976 aastal elas Abja- Paluoja alevis 1796 ja Abja külanõukogus 2345 inimest e. kokku 4141 inimest. 1993 aastal oli Abja- Paluoja linnas 1775 ja Abja vallas 1660

¹⁴ Maanteeameti loendus 2006 a <http://www.mnt.ee/atp/?id=269>)

elanikku ehk kokku 3435 inimest. Omavalitsuste taasühinemise ajal seisuga 1.november 1998.a. oli Abja valla elanike arv linnas 1645 ja vallas 1545 inimest.

Abja valla seisuga elanike arv 2822 (01.04.2006) s.h. tööealisi 1585; lapsi 546, pensionäre 691. Inimeste arvu hüppelist suurenemist, millega peaks arvestama, ette näha ei ole.

Tajutav on III tasandi tõmbekeskuse – Viljandi linna mõju kui töökohtade pakkuja. Viimase kümne aasta depopulatsioon oli 10%. Võimalik, et depopulatsioon enam ei kiirene, sest vallast lahkuda soovijad on lahkunud. Iseloomulik on nn polaarne tööturg: puudus on kvaliteetsest tööjõust, samas esineb ka töötus. Töötuse tase on viimastel aastatel stabiliseerunud.

Kuigi põllumajanduslikke äriühinguid on mitmeid, osutub suurimaks tööandjaks avalik sektor. Sektorisse kuulvad valla hallatavad asutused - põhiliselt koolid ja lasteasutused ning haigla.

Abja-Paluoja linnas asub Abja Gümnaasium. Alates 1995. aastast on Abja Gümnaasiumis sisekaitse eriklass. 2005.aastal valmis uus kaasaegne õpilaskodu Õpilasi 2006/2007õ/a 304. Abja vallal on 67 õpilasega muusikakool, mis alustas tööd 1965. aastal. Vallas tegutseb üks vabaharidusasutus- Abja Koolituskeskus. Koolieelsetest lasteasutustest on Abja vallas üks lasteaed (Abja- Paluoja linnas ja selle filiaal Kamaral).

Abja vallas töötab kaks sotsiaaltöötajat. Nende töökohustuseks on aidata sotsiaalselt hätta jäänud vallakodanikke. Avahoolduse hulka kuulub kliendi teenindamine tema kodus. Peamised teenuseliigid on toidu toomine, koristamine, pesu pesemine, puude sisse kandmine jne. Seni ei ole Abja vallas avahoolduse osakaal eriti suur, kuid sellele hakatakse järjest enam tähelepanu pöörama. Teenuste osutamisel ei osale veel erasektor ja valitsusvälised organisatsioonid.

Rahalised toetusavaldused vaatab eelnevalt läbi volikogu alaline sotsiaal-ja tervishoiu komisjon, kes teeb olenevalt sissetulekutest ja hädavajalikkusest ettepanekuid toetuste väljamaksmiseks. 2003.a. on esitatud 1063 taotlust (741 905.-), 2004.a. 735 taotlust (521906.-) ja 2005 .a. 500 taotlust(441151.-)

Abja-Paluoja linnas asuvas perearstikeskuses tegutseb kolm perearsti ja stomatoloog. Perearstikeskuses töötab ka laboratoorium, kus saab teha väiksemaid uuringuid ja protseduure (EKG, sidumised, süstimised jne).

Abja-Paluojaal tegutseb hooldusravihaiglana SA Abja Haigla, mille peamiseks teeninduspiirkonnaks on Abja, Halliste ja Karksi vald ning Mõisaküla linn. SA Abja Haigla osutab hooldusraviteenust ja sotsiaalhoolekandeteenust. Voodikohtade arv on 36. SA Abja Haigla finantseerimine toimub haigekassa lepingute, isikute enda ja kohalike omavalitsuste poolt. Lisaks osutab SA Abja Haigla ka füsioteraapia-ja laboriteenust. Abja-Paluojaal asub ka kolmeliikmeline kiirabibrigaad, mis allub SA Viljandi Haigla.

Hetkel korraldatud jäätmehoolduses on ühendavaks lüliks Viljandi Prügila, kuhu ladestatakse kogu piirkonnast kogutud segaolme-ja ehitusjäätmed, koostöös lähedalasuvate jäätmekäitlusfirmadega (Ragn Sells AS, Cleanaway Viljandi AS). Ohtlike jäätmete vastuvõtmisega elanikelt tegeleb OJ Keskus OÜ. Kodumajapidamistes tekkinud ohtlikke jäätmeid kogutakse Abja-Paluojaal. Pärnu mnt

25a asuvas ohtlike jäätmete kogumiskonteineris ja üks kord aastas toimuvate kogumisringide käigus.

Abja vald kuulub Karksi konstaablijaoskonna teeninduspiirkonda koos Mõisaküla linna ning Halliste ja Karksi vallaga. Viljandimaa Päästeteenistuse Abja tugikomando koosseisu kuulub Karksi- Nuia ja Mõisaküla meeskond. Komandos on ööpäevane valve. Abja tugikomando teenindab Abja valda, Halliste valda, Mõisaküla linna, Karksi valda ja Karksi-Nuia linna. Kokku on palgal 32 meest, nendest 6 Mõisakülalt ja 6 Karksi-Nuiast. Abjas on korraga valves 4 meest, Mõisakülas 1 ning Karksi-Nuias 1.

Hetkel töötab Abja vallas 3 kaugkütte katlamaja, mis asuvad Abja-Paluoja linnas. Moderniseeritud on kultuurimaja katlamaja ja Kastani tn keskkatlamaja, mis töötavad keskkonnasäästlikul õlikütel. Teostatud on uute soojatrasside ehitus, mis ühendatud Hariduse tn., Nuia tn., Tikuti tn., Staadioni tn. elamutega, Abja Gümnaasiumiga ning Abja Gümnaasiumi õpilaskoduga. Suhteliselt heas seisus on ka Järve tänava katlamaja, mis toodab sooja Abja Haiglale ja kolmele elamule. Katlamajade rekonstrueerimisega on märgatavalt vähenenud õhusaaste asustatud punktides.

Ühisveevärgi ja-kanalisatsiooniga on Abja-Paluojaal liitunud ca 780 inimest, mis moodustab 55% kogu linna elanikkonnast. Kamaral on liitunud ca 245 inimest, mis on praktiliselt kogu tiheasustusala elanikkond. Ainult ühisveevärgiga on haaratud 59 inimest Kuustles, Penujal, Sikal, Veeliksel ja Laates.

Suurim ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni kasutaja on AS Toom Tekstiil, kus tarbitakse aastas 700 m³ vett, teised tunduvalt vähem. Tööstuslikku heitvett ühiskanalisatsiooni ei juhita.

Vallas on kaks puhastusseadet: Abja- Paluojaal ja Kamaral. Abja- Paluoja lähipiirkonnale on uue veevarustuse ja kanalisatsiooniskeemi koostamine ja selle väljaehitamine suure tähtsusega. Suurem osa territooriumist on kanaliseerimata ja elanikkond saab joogivett šahtkaevudest.

Erasektoris on tööandjateks põllumajandusettevõtted (farmid), metsa töötlevad ettevõtted, teenindus jt. Abja vallas põllumajandustootmises on vallavalitsuse andmetel 133 töökohta, mis moodustab 31% valla töökohtadest. Hinnanguliselt on Abja vallas ca 10-12 talu, mis saavad oma põhisissetuleku põllumajandussaaduste müügist. Abja vallas paiknevatest tööstusettevõtetest on kõige suurem tööandja Toom Tekstiil AS, mille põhiliseks toodanguartiklikuks on voodipesu ja tekkide ning patjade tootmine. Kohaliku keskusena on väikelinn toimiv ka käesoleval ajal. Abja-Paluoja tähtsus teeninduskeskusena on vähenenud, seda eelkõige maakondliku tõmbepiirkonna Viljandi kasvule.

3.5 Kultuurilis-ajalooline keskkond

Abja Kultuurimaja funktsiooniks on jäänud kultuuritavade säilitamine, edasiviimine ja rahvakultuuri edasikandmine. Abja vallas on loodud noorte vaba aja sisustamiseks kaks noortetuba: Abja kultuurimajas alates 2001.a. kevadest ja Kamara lasteaia hoones alates 2003.a. Sügisest.

Vallas töötab kaks avalikku raamatukogu- Abja ja Kamara raamatukogu. Abja raamatukogu teeninduspiirkonna elanike arv ligikaudu 2000. Fondi suurus on 34 000 eksemplari, sealhulgas venekeelseid raamatuid 1500, (vene keeles lugejaid 36), muus

keeles 100 raamatut. Aastas lisandub fondi ca 1000 raamatut. Raamatukogus on võimalik lugeda 12 ajalehte ja 30 ajakirja. Lugemissaal toimib ka internetipunktina. Kamara Raamatukogu fondi suurus ca 12000 eksemplari. Tellitud on 4 ajalehte ja 10 ajakirja.

Vallas on järgmised spordibaasid: kooli saal mõõtmetega 12 x 24 m; 400 m ringiga, 4 tuhakattega rajaga staadion ja 2 platsiga killustikukattega tenniseväljak. Kooli juures asuvad ka asfaltkattega palliväljakud, Kamaral on võrkpalliväljak. On loodud mittetulundusühing "Abja Spordiklubi", mis ühendab erinevate spordialade harrastajaid.

Vallas on riikliku kaitse alla võetud kokku 25 kultuurimälestist, neist üheksa on arheoloogia-, 13 arhitektuuri-, ja kolm ajaloomälestist.

4 ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMIST MÕJUTAVAD ARENGU ALTERNATIIVID

Keskkonnamõju hindamise ja juhtimissüsteemi seadusega nõutakse arengualternatiivide võrdlust ja tõenäolise arengu kirjeldamist kui strateegilist planeerimisdokumenti ei viida ellu (§ 40 lg 4. p3). Aruandes kasutatakse mõistet *alternatiiv* tähenduses: alternatiiv – üks kahest teineteist välistavast võimalusest (VS, 2000:45¹⁵). Mõiste ühene käsitlemine on hindajate valik ja meetodiline võte. On eeldatud, et seadusandja on mõiste *alternatiiv* kasutamisel lähtunud samast kaalutlusest.

4.1 Meetod alternatiivi valikuks ja kasutamiseks

Üldplaneering peab planeeringulahenduste koostamisel arvestama omavalitsusüksuse arengukavaga. Abja valla arengukavas on arengu tagamiseks planeeritud eesmärkide realiseerimine neljas valdkonnas/väljakutses.

Vald loodab, et ettevõtlus aktiveerub ning inimesed leiavad tööd elukoha lähedal ja, et piirkond saab areneva ettevõtlusega piirkonnaks. Sellele ootusele rajaneb arengustenaarium. Seega on koostatud kava sisuliselt kõigi nelja võrdväärse valdkonna/väljakutse kompleksse arendamise kava.

Alternatiiv antud kavale on see, et omavalitsus loobub valdkondade komplektsest arendamisest ja arendab, vastavalt kujunenud või ainulaadsele olukorrale ainult mõnda valdkonda. Põhimõtteliselt võib konstrueerida ka nn 0-alternatiivi, mis tähendab seda, et üldplaneeringu koostamiseks pole lähtekohana üldse vaja võtta valla arengukava. Võimalik, et sel juhul käsitleksid valla arengut volikogu üksikotsused ja, et üldplaneeringu koostamise lähtekohaks muutub maakonnaplaneering.

Eeldatavasti sisaldaks üldplaneeringu seletuskiri seejuures ka arengukava elemente (visioon, arengustrateegia, -eeldused jne). Käesoleval juhul nn 0 alternatiivi ei saa seada, sest Abja vallal on arengukava olemas.

4.2 Alternatiivi võimalik mõju planeeringulahendustele

Ei saa etteütlevalt väita, et alternatiiv „annab“ üldplaneeringu, milles on vähem olulise keskkonnamõjuga planeeringulahendusi kui nn kompleksse arengukava alusel koostatav üldplaneering. Olenemata üldplaneeringu koostamise alusest, omavad tema lahendused rohkemal või vähemal määral eeldusi oluliseks keskkonnamõjuks.

Tabelis 3 on hinnatud arengukava ja arengualternatiivi alusel koostatava üldplaneeringu eeldusi avaldamaks mõju kolmele keskkonnakomponendile. Prioriteetseteks arendusvaldkondadeks on (voluntaristlikult) valitud sotsiaalhoolekanne ja tervis, infrastruktuur ja keskkond, rõhuasetusega aladele infrastruktuuri ehitiste tarbeks.

Hindamise skaala on lihtne ja meelevaldne – skaala äärepunktid: *on eeldusi* ja *eeldusi pole*. Äärepunktide vahele jäävad mõisted *pigem on eeldusi* ja *pigem pole eeldusi*. On eeldatud, et alternatiivi korral on planeeringulahendus võrreldes arengukava lahendusega marginaalne (-).

15 Võõrsõnade Leksikon, Valgus, Tallinn 2000, 6. trükk, lk 45

Tabel 3 Arengukava ja arengualternatiivi võrdlemine

Alternatiiv	Planeeringlahendus	Eeldusi lahenduse (positiivse, negatiivse) keskkonnamõju osas		
		Sotsiaal-majand. keskkonna osas	Kultuurilis-ajalool. keskkonna osas	Loodus-keskkonna osas
Arengukava	Uued tootmisalad ja alad tehnilise infrastruktuuri ehitiste tarbeks;	On eeldusi	Pole eeldusi	On eeldusi
	Uued elamualad;	On eeldusi	Pigem pole	On eeldusi
	Väärtuslikud alad (põllumaad, maastikud, roheline võrgustik);	Pigem on	Pigem on	On eeldusi
	Üldkasutatavad alad;	On eeldusi	Pole eeldusi	On eeldusi
	Diferentseeritud sihtotstarbega puhkealad;	On eeldusi	On eeldusi	Pigem on
	Maavarade uued kaevandamiskohad;	On eeldusi	Pigem pole	On eeldusi
	Kompaktselt asustatud alad;	On eeldusi	Pigem on	Pigem on
Arengu-alternatiiv	Uued tootmisalad ja alad tehnilise infrastruktuuri ehitiste tarbeks;	On eeldusi	Pigem pole	On eeldusi
	Uued elamualad;	-	-	-
	Väärtuslikud alad (põllumaad, maastikud, roheline võrgustik);	On eeldusi	Pigem on	On eeldusi
	Üldkasutatavad alad;	-	-	-
	Diferentseeritud sihtotstarbega puhkealad;	On eeldusi	On eeldusi	On eeldusi
	Maavarade uued kaevandamiskohad;	On eeldusi	-	On eeldusi
	Kompaktselt asustatud alad;	On eeldusi	Pigem on	On eeldusi

4.3 Alternatiivi valik

Kuna vallas veel puudub üldplaneering, siis on omavalitsusüksusele kasulik, et koostatakse arengukava kõiki valdkondi kattev planeering. Sel juhul vastaks üldplaneering valla arenguootustele kõige enam, kuna ruumi ja territooriumi hõlvamisega realiseeritakse kava komplekselt. Samas loob nelja valdkonna „katmiseks“ koostatav üldplaneering enamal määral eeldusi keskkonnale mõju avaldumiseks. Pole välistatud, et paljudel lahendustel on oluline negatiivne keskkonnamõju. See aga pole sugugi alternatiivi kahjuks kõnelev asjaolu, vaid keskkonnaekspertide poolt teadmiseks võtmiseks ja arvestamiseks.

4.4 Areng üldplaneeringu puudumisel ja selle prognoositav keskkonnamõju

Üldplaneeringu puudumisel toimuks Abja valla areng arengukava valdkondi/väljakutseid ühendava ja valla maakasutust komplekselt hõlmava ruumilise visioonita. Eeldatavalt toimuks valla ruumiline areng detailplaneeringutega. Paraku jääb seejuures vajaka avalikust kokkuleppest mis võib halvimaltel arengutel kaasa tuua alljärgmist:

- erinevate funktsioonidega maa-alade kõrvuti eksisteerimisest tekkiv konflikt ja probleem sellest, et ei saa nn konfliktseid maa-alasid üksteisest puhvertsooniga eraldada;
- kohalikel elanikel ei teki kindlustunnet selles osas, et arendused ei too kaasa olulist negatiivset keskkonnamõju;
- oht avalikult kasutatava ruumi vähenemiseks, eriti läbi tormilise (kinnisvara) arenduse;
- oht oluliste küsimuste (ühistransport, kergliiklusteed, tehniline infrastruktuur) lahendamise unarusse jätmiseks.

Isegi kui detailplaneeringute koostamisel arvestatakse Viljandi maakonna teemaplaneeringu *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused* seisukohtadega, jääb võimalus selleks, et tegevuste juures ei arvestata neid keskkonnatingimusi sisuliselt. Üldplaneering aga aitab vältida olulist arendustegevusega seotud keskkonnamõju esiletõusmist seepärast, et:

- Planeerimisseaduse §16(2) kohaselt korraldatakse üldplaneeringu tutvustamiseks avalikke arutelusid. Nende toimumise ajal saab vaielda ja otsustada olulise keskkonnamõjuga lahenduste esinemise ja mõju ulatuste üle.
- Üldplaneeringuga määratakse detailplaneeringu kohustusega alad ja juhud. Lisaks saab üldplaneeringu keskkonnamõju hindamise aruandes seada tingimuse millistele detailplaneeringuga algatavatele tegevustele vajatakse keskkonnamõju strateegilist hindamist. Tegemist on *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse* §33lg1 p. 3 esiletoomisega ja otsustajale suunise andmisega, et kavandataval tegevusel on võimalus ilmutada olulist keskkonnamõju. Ainult detailplaneeringuga seotud arendusel võib arendaja keskkonnamõju hindamise algatamist tõrjuda formaalse väitega, et kavandatav tegevus ei mahu otseselt *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse* §6lg1 loetelusse.

- Üldplaneeringu koostamisel arvestatakse valla territooriumi ja lähipiirkonna keskkonnaseisundiga ja –võimalustega, sh ka Viljandimaa väärtuslikke kultuur- ja loodusmaastikega ning tingimustega maakondliku rohelise võrgustiku toimimise tagamiseks. Arvestamise tagab planeerijate koostöö keskkonnaekspertidega.
- Üldplaneeringu kehtestamisega luuakse eeldused lahenduste positiivse mõju esilekerkimiseks sotsiaal-majanduslikule ja ajaloolis-kultuurilisele keskkonnale ning negatiivsete mõjude leevendamiseks looduskeskkonnale.

Planeeringu puudumise halvimaks tulemuseks võib olla, et valla areng ei pruugi jääda kooskõlla valla arengukavaga või on areng:

- aeglane ja seotud ainult atraktiivsete kohtade ning I ja II tasandi tõmbekeskuste arenguga (eeldus külade nn ääremaastumiseks);
- huvigruppide ja arendajate äriplaanide survele allutatav;
- raskesti sobitav järgnevate temaatiliste arengukavadega (ühisveevärgi ja kanalisatsiooni, jäätmekava, soojamajanduse arengukava jne).

5 HINNANG ÜLDPLANEERINGUST TULENEVALE KESKKONNAMÕJULE

Üldplaneeringu lahendustega avatavad arengud ilmutavad nii või teisti mõju keskkonnale. Hindamise strateegiliseks lähtekohaks oli see, et ei arendatavad alad ega nendelt lähtuv mõju ei tohi kaotada valla territooriumilt loodus- ja miljööväärtuslikke alasid ning rohevõrgustikku ja, et loodusressurssi ei tohi üle tarbida. Planeerija ja keskkonnaeksperti ühine seisukoht oli ka selles, et nii palju kui võimalik, ei tohi üldplaneeringu avada teed arendusteks mis tekitab või mille juures ilmneb oluline mõju looduskeskkonnale. Seejuures on olulise mõjuna tegevuste all mõeldud tegevusi vastavalt *Keskkonnamõju hindamise ja juhtimissüsteemi seaduse* §-s 6 lg-s 1 defineeritud. Olulise keskkonnamõjuga planeeringulahenduste lausvältimise taktikat ei valitud seepärast, et see võib pärssida valla arenguks sobivate lahenduste loomist. Olulise keskkonnamõjuga tegevusi võib lubada ainult efektiivsete ja asjatundjate poolt heaks kiidetud leevendavate meetmete rakendamisel. Meetmete rakendamise kava tuleb esitada projekti või detailplaneeringu keskkonnamõju hindamise aruandes.

5.1 Planeeringulahenduste keskkonnamõjust

Planeeringulahendused on koostatud lähtuvalt valla arengukava kandvast ideest tagada valla eksistents, sotsiaal-majanduslik areng ja selle läbi kohalike elanike heaolu tõus.

Suurimat ruumilist haaret omavateks lahendusteks on maa- ja veealade reserveerimine ning maismaa-aladele põhisihotstarbe määramine. Põhisihotstarvete loetelu on üldplaneeringu seletuskirja osas 2.1. On iseloomulik, et määratud põhisihotstarve hõlmab ja seob ulatuslikult juba olemasolevat väljakujunenud maakasutust.

Arenduseks vajatakse uusi alasid ainult mõne põhisihotstarvete osas: näiteks puhkealad, segahoonestusala, tootmisala (turbaraba).

Maa-alade reserveerimine ja eritingimustega alade määratlemine puudutavad praktiliselt kõiki valla külasid ning kogu planeeringulahenduste paketti omab suhet peaaegu kogu valla elanikkond. Elamu-, tootmis-, sega- ja üldkasutatavate ala põhisihotstarbega maade reserveerimine on koondunud peamiselt Abja-Paluoja linna ja selle ümbrusesse ning Kamara küla ümbrusesse. Sellest vaatekohast käsitletuna omavad planeeringulahendustesse suhet ca 50% valla elanikest.

Üldplaneeringus pole lahendusi mis peavad kajastama Viljandi uuendatud maakonnaplaneeringu osas *Tehniline infrastruktuur* arendusi. Kuid omavalitsus on üldplaneeringuga seisukohta avaldanud maakonna planeeringu teemaplaneeringus *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused* kirjeldatud roheline võrgustiku suhtes. Üldplaneeringus on maakonna roheline võrgustik kohandatud planeeringu mõõtkavale, on täpsustatud võrgustiku alade ning koridoride piire tagamaks tema terviklikkust ja komponentide sidusust.

Terviklikkuse ja sidususe saavutamiseks on arvesse võetud valla loodusmaastiku (I, II klass ja reservmaastikud) võimalused ja väärtusliku maastikumiljööga alad.

Planeering ei näe ette uusi alasid (ennekõike tootmisalad) kus on võimalik tegevus millele *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse* §6(1) alusel tuleb algtada keskkonnamõju hindamine.

Olulise keskkonnamõju leevendamiseks reserveerib üldplaneering tegutsevatele ettevõtetele tootmisala tingimusega, et alal toimuv tegevus/tehnoloogia kasutab meetmeid keskkonnatingimuste täitmiseks. On ainult üks ja karm keskkonnatingimus – tegevus ei tohi oma heidete ja saasteainete levitamisega ületada reserveeritud ala piire.

Prognoosida võib olulist keskkonnamõju Pätsi turbamaardla laienemisest, juhul kui maardla laienemisel haaratakse turba kaevandamiseks ala >100 ha, on tegemist olulise keskkonnamõjuga.

Tabelites 4, 5, 6 on kokkuvõtte üldplaneeringus maa-alade reserveerimisest avatavate arenduste mõjust loodus-, sotsiaal-majanduslikule ja ajaloolis-kultuurilisele keskkonnale. Lahenduste mõju on hinnatud empiiriliselt tema kategooria ja intensiivsuse kaudu. Kategooria kirjeldab sõnapaari kaudne-vahetu, hajuva-kumuleeruv, episoodiline-kestev ühe osaga mõju olemust.

Hinnatud olemusega mõjule on empiiriliselt omistatud tema tugevust iseloomustav number kus:

- 0 – mõju puudub;
- 1 – väike/nõrk/tagasihoidlik mõju/surve;
- 2 – arvestatav/mõõdukas mõju;
- 3 – oluline/tugev mõju.

Tabel 4. Üldplaneeringuga avatavate arenduste üldine võimalik mõju looduskeskkonnale

Arenduseks reserveeritud ala	Keskkonnakomponent -looduskeskkond
Elamuala	Positiivne: kasutusse võetakse kinnistuste vahelisi maid. Kestev/vahetu, 1. Negatiivne: Maastiku avatuse vähenemine I klassi väärtuslikus maastiku osas. Olemasoleva loodusliku koosluse hävimine. Põllumaa pindala vähenemine Kestev/vahetu, 2
Tootmisala	Positiivne: Alad reserveeritud tegutsevate ettevõtete ja kasutusesolevate ehitiste tarbeks. Reserveeritud uued alad tagasihoidliku pindalaga. Kestev/vahetu, 2. Negatiivne: Tootmisaladelt, kus ette nähtud insener- tehnilised abinõud tegevuste keskkonnaloa tingimuste täitmiseks võimalikud häiringud väljapoole ala. Episoodiline/kaudne, 2. Abja-Vanamõisa külas Pätsi rabas turba kaevandmiseks ala. Kestev/vahetu 2.
Üldkasutatav ala	Positiivne: Toimiv ja arenev sotsiaalse infrastruktuur asub looduskeskkonnaga vastuollu mitteminevates kohtades. Kestev/vahetu, 2.
Puhkeala	Positiivne: Mittesobivast arendustest säästetakse looduskaunid kohad. Kestev/vahetu, 2. Negatiivne: Kasutamisel surve Karise järve hoiuala ja Halliste jõe kooslustele. Episoodiline/vahetu, 2. Veskimäe külas puhkeala arendamisel tõenäoliselt vajadus majandada metsi. Kestev/vahetu 2
Kompensatsiooniala	Positiivne: Eraldab elamu- ja tootmisalasid. Kestev/vahetu 2
Prevaleeriv mõju	Positiivne: kestev/vahetu, 2 Negatiivne: kestev/vahetu, 2

Tabel 5 Üldplaneeringuga avatavate arenduste üldine võimalik mõju sotsiaal-majanduslikule keskkonnale

Arenduseks reserveeritud ala	Keskkonnakomponent sotsiaal-majanduslik keskkond
Elamuala	Positiivne: Küladesse võimalik uute elanike juurdetulekut. Abja-Paluoja tugevnemine tõmbekeskusena. Paraneb valla elanike elukvaliteet. Kestev/vahetu, 2. Negatiivne: Maatulundusmaa vähenemine Abja-Paluoja linna naabruses. Initsieeritud vallasisene ränne. Kestev/vahetu, 1.
Tootmisala	Positiivne: enamus reserveeritud tootmisalasid toetab olemasolevat tootmist. Kestev/vahetu, 2. Negatiivne: Piiratud võimalus uutele tootmisega seotud väljakutsetele ja selle läbi sotsiaal-majandusliku keskkonna parendamisele, Kestev/vahetu, 1.
Üldkasutatav ala	Positiivne: Sotsiaalteenuste võrgustiku laienemine mitmesse külasse aitab kaasa valla administratiivse suutlikkuse paranemisele. Kestev/vahetu, 2 Negatiivne: Alad põhiliselt koondunud Abja Paluoja linna ja Põlde külasse. Kestev/vahetu,1.
Puhkeala	Positiivne: Annab võimaluse vallaelanike konsolideerumiseks. Spetsiifilise põhisihotstarbega puhkeala lisab uut kuvandit valla tegevusest. Kestev/vahetu, 1. Puhkealade kompleksarendus loob uusi töökohti. Kestev/vahetu, 2.
Kompensatsiooniala	Positiivne: Tugevneb valla tuntus puhkuse ja turismipaigana. Kestev/vahetu, 2.
Prevaleeriv mõju	Positiivne: kestev/vahetu, 2 Negatiivne: kestev/vahetu,1.

Tabel 6 Üldplaneeringuga avatavate arenduste üldine võimalik mõju ajaloolis-kultuurilisele keskkonnale

Arenduseks reserveeritud ala	Keskkonnakomponent ajaloolis-kultuuriline keskkond
Elamuala	Positiivne: Võimalik tugevdada alade harmooniat olemasoleva ajaloolise miljööga. Kestev/vahetu, 1. Negatiivne: järelevalveta arendusel (maitselage arhitektuur) disharmonia ümbruskonnaga ja ajaloolise miljööga. Kestev/vahetu, 1.
Tootmisala	Positiivne: Võimaldab säilitada traditsioonilist maaelu. Kestev/vahetu, 1
Üldkasutatav ala	Positiivne: Aladele jäävate ajalooliskultuuriliste objektide väärtustamine, valla renomee kasvule kaasaitamine. Kestev/vahetu, 2.
Puhkeala	Positiivne: Võimaldab paremini eksponeerida mälestisi ja kultuuriväärtusi. Kestev/vahetu, 2.
Kompensatsiooniala	Positiivne: Võimaldab säilitada traditsioonilist elukeskkonda Kestev/vahetu 2
Prevaleeriv mõju	Positiivne: kestev/vahetu, 1 Negatiivne: pole, 0

5.1.1 Lahenduste keskkonnamõju strateegiline väljund

Planeeringuettepanekuid (-lahendusi) hinnati ka selles osas kas nad annavad võimaluse väheolulisel keskkonnamõjul üle kasvad oluliseks.

Planeeringukohasel ruumilisel arendusel laienevad-tihenevad asustus Abja-Paluoja linnas ja selle ümbruses ning kolme suurema küla ümbruses, väheneb põllumaa pindala (prognoosi kohaselt 1-2%), kasvab põhjavee tarbimise maht (põhiliselt juurdetuleva elanikkonna ja puhkealade kasutamise arvelt), suureneb veeheide ja jäätmeteke, intensiivistub Halliste jõe ja Kariste järve kaldaalade rekreatiivne kasutamine. Lahendused oma olemuselt keskkonnasäästlikud ja kohalikke ressursse arvestavad.

Üldplaneeringuga on määratletud alade kasutamistingimused ja seatud piirangud. Näiteks on lahenduste koostamisel arvestatud, et kesk-devoni ja siluri- ordoviitsiumi põhjaveekompleksi varu on piisav põhjavee tarbimise kasvuks (käesoleval ajal nendest kompleksidest veevõtt 22% lubatust (Karise jt, 2004), olemasolevate kanalisatsiooniehitiste remondiga ja rekonstrueerimisega on vähendatav suublaveekogude reostamine, korraldatud jäätmeveole üleminekul väheneb prahistamine ja veopiirkonda haaratakse uued puhkealad.

Hindamine leidis, et planeeringulahendused ei koorma keskkonda sedavõrd, et keskkonnakasutus viiks valla elu-olu taandarengule ja hääbumisele. Kuid siiski pole absoluutset garantiid, et lahendused ei sisaldada varjatuid nüansse mis võimaluse avanedes realiseeruvad oluliseks mõjuks looduskeskkonnale

Järeldus lahenduste strateegilise väljundi kohta on kehtiv tingimusel, et arendustel järgitakse üldplaneeringu maa-alade ehitustingimusi ja piiranguid ning aladel tegutsejad peavad kinni neile väljastatud (kasutus ja/ või keskkonna)loa tingimustest.

5.1.2 Olulise negatiivse mõjuga planeeringulahendusest

On võimalik esile tuua kaks planeeringulahendust milles arendusel (võrreldes arendusega teistes kohtades) on võimalus ületada tegevuskoha looduskeskkonna taluvust.

Põlde külas krossiraja arendamine (lisa 1, joonis 1). Võib eeldada, et kui krossirada kogub tuntust, kujuneb rajaga seotud pindalaliselt suureks elemendiks sõidukite parkla pealtvaatajate tarbeks. Parkla vähemalt 100-le sõiduauto vajab maad 0,2 ha. Krossirada koos parklaga, võib ületada tegevuskoha keskkonnataluvust **(avalikustamise käigus otsustati krossiraja asemel kavandada puhkeala).**

Arendus Abja-Vanamõisa külas (lisa 2, joonis 2), kus ca 1,6 km²-l tekib võimalus ja lokaliseerub turbatootmine, mis avamisel üle 100 ha muutub oluliseks keskkonda mõjutavaks objektiks.

6 MEETMED ÜLDPLANEERINGU ELLUVIIMISEGA KAASNEVA OLULISE NEGATIIVSE KESKKONNAMÕJU LEEVENDAMISEKS

Riigi üldise majanduskasvu taustal, kohapealse tootmistevõime efektiivsuse paranemisel on oodata ka elu-olu edasiminekut Abja vallas. Sellele aitavad kaasa nii valla arengukavakohased tegevused toetatuna valla üldplaneeringu ruumiliste lahendustega kui jõupingutused kavandatud arendusprojektide realiseerimisel.

Kui üldolemuselt on arendused keskkonnasäästlikud ja kohalikke ressursse arvestavad ning mõjus prevaleerivad kestvus-vahetus ja mõõdukus. Lahendustest on oodata positiivset mõju valla sotsiaalmajanduslikule keskkonnale. On kaks lahendust (osa 5.1.2) millede realiseerimine võib avaldada eeldatavalt olulist mõju looduskeskkonnale. Kuigi hindamisel ei tuvastatud planeeringulahendusi, millele oleks kumuleeruv negatiivne mõju, on alati olemas võimalus hästivarjunud mõju esikerkimiseks. Mõju saab esile kerkida inimlikest vigadest arendusprojekti juhtimisel või vääral tegutsemisel.

Üldplaneeringu nn keskkonnatingimustena on käsitletavat meetmed olulise negatiivse keskkonnamõju leevendamiseks. Meetmed on üldised ja konkreetsed.

Üldine leevendusmeede on vallavalitsuse ettevaatlik käitumine üldplaneeringus näidatud tootmisaladel võimaldavate arenduste suhtes. Vallavalitsus peab omama arendajatele ehitus- või kasutuslubade andmise eel piisavat informatsiooni (sh mõju hindamise aruandeid) alale kavandatud tegevuse mõjust. Kuigi ettevaatuse rakendamine aeglustab arendusi tunduvalt, on välistatud hilisemad tagasilöögid valla arengule ja süüdistused vallavalitsuse aadressil nii kohalike elanike kui ka arendajate poolt.

Elamualade arendamisel peab omavalitsusorgan jälgima seda, kes on huvitunud elamualade arendamisest: kas valla elanikeregistrisse registreeritud isikud või ettevõtjad väljapoolt. Ettevaatus tähendab seda, et kui näiteks leiab aset naabritena paikneva tootmisala ja elamuala sünkroonne arendamine, siis on võimalik ka see, et alade koosarendus võib hälbida arengukava eesmärgist – tulemuseks omakorda võib esialgne positiivne mõju sotsiaal-majanduslikule keskkonnale asendada negatiivse mõjuga (kui tootmisalale tööjõudu vajav ettevõtte ehitab elamualale hooned võõrtööjõu tarbeks).

Kaudse ja üldise leevendava meetmena on ka volikogude valitsemisaegu ületav kokkulepe, et kehtestatud üldplaneeringu seisukohtadest ei taanduta kergekäeliselt.

Konkreetsed leevendusmeetmed on kõik üldplaneeringuga seatud nõuded ja piirangud. Loetletud on nad üldplaneeringu seletuskirja osas 2.3 *Maa-alade ehitustingimused* ja osas 3.4 *Üldplaneeringu elluviimine*. Teadmiseks tuleb võtta, et üldplaneeringuga pole õigusaktidega kindlaksmääratud piirangute nõudeid leevendatud. Mõju leevendusmeetmena on käsitletavat detailplaneeringute kohustusega alad ja juhud (osa 3.3). Osas 5.1.2 kirjeldatud lahenduste negatiivse mõju leevendamiseks rakendada vähemalt tabelis 7 pakutut.

Tabel 9. Ettepanekud negatiivse mõju leevendamiseks

Planeeringulahendus	Leevendav meede
Krossirada ja parkla	Parkla vajadusel keskkonnatingimuste seadmine algatatud detailplaneeringu või ehitusprojekti koosseisus. (avalikustamise käigus otsustati krossiraja asemel kavandada puhkeala)
Pätsi turbamaardla	Turbamaardla avamise eel keskkonnatingimuste seadmine algatatud detailplaneeringu või projekti koosseisus ning mitte üle 100ha ala kasutusele võtmine. Riigipiiri äärde jätta 200m laiune kaitsetsoon, kus turbavaru ei kaevandata.

Ka keskkonnasäästlikum ja üldplaneeringut täpselt järgiv arendustegevus toob kaasa „keskkonnamõju nii kui nii“. Alati jääb võimalus keskkonnamõju strateegilisel hindamisel ebaolulise või kaudse keskkonnamõju muutumine oluliseks.

Tagasihoidliku, kaudse, väheolulise mõju ülekasvamise-kumuleerumise risk oluliseks on seotud ka vallas tegutsevate ettevõtetega. Nad on kohalikul tasandil arvestatavad tööandjad ja nende arendusprojektid (loe investeeringud) on valla tasandil alati teretulnud ning kasulikud. On oht, et ettevõtja poolt tellitud projekti keskkonnamõju hindamise aruandes esiletoodud mõju leevendusmeetmeid (mis võivad olla ettevõtjale majanduslikult koormavad) käsitletakse omavalitsuse poolt formaalselt. Omavalitsus peab ikkagi hoidma positsiooni, et põhjalikult hinnatud ja kohaliku avalikkusega läbi arutatud projekt, kus on antud küll karmid kuid efektiivsed mõju leevendusmeetmed, on ettevõtjale alati kasulikumad kui läbirääkimiste ja omavaheliste kokkulepete alusel saavutatud nn odavleevendusmeetmed.

7 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE KORRALDAMINE

Peatükk on planeeringu keskkonnamõju strateegilisele hindamisele tagasivaatav alates üldplaneeringuga seotud protsesside käivitumisest (Abja vallavolikogu 12. veebruari 2007 a määrus nr. 140.) kuni keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avaliku aruteluni 13.05.2008.a. koos.

Üldplaneeringu koostamine algatati koos keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamisega. Algamistest teatati maakonna ajalehes „Sakala“ 02.märts 2007.a. ja väljaandes *Ametlikud Teadaanded* 02. märts 2007.a ja valla kodulehel.

Strateegilise hindamise läbiviimiseks moodustati ekspertide meeskonna, keda asus juhtima keskkonnamõju strateegilise hindamise ekspert. Hindamine algas ja kulges *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse* §32 kohaselt.

Üldplaneeringu koostamisel kui ka keskkonnamõju strateegilisel hindamisel vajalike asjaajamiste korraldamiseks leppisid planeeringu koostaja ja vallavalitsus kokku, et planeeringuga seotud asjakohased dokumendid pannakse üles valla kodulehele <http://www.abja.ee>

Keskkonnaekspertidid alustasid keskkonnamõju hindamise programmi koostamisega aprillis 2007 saades eelnevalt Viljandimaa Keskkonnateenistuse seisukoha programmi sisu kohta. Programmi avalikustamine, mis sisaldas kaks nädalat kestnud avalikku väljapanekut (vallamajas ja valla koduleheküljel) päädis avaliku aruteluga 03. juulil 2007. Programm kiideti heaks Viljandimaa keskkonnateenistuse juhataja 21.08.2007.a korraldusega nr1609. Programmiga seotud materjalid on koondatud käesoleva aruande Lisasse A.

Planeeringu eelnõu anti Abja Vallavalitsusele üle oktoobris 2007. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne mõnevõrra hiljem – jaanuaris 2008. Vastavalt planeerimisseadusele toimus järgnevalt üldplaneeringu kooskõlastamine. Peale kooskõlastuste kättesaamist, vaadati need üle ja kujundati valla seisukohad, mis pandi üles valla kodulehele.

Abja Vallavolikogu oma 15.11. 2007otsusega nr võttis üldplaneeringu vastu ja suunas avalikule väljapanekule.

Abja valla üldplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avalik väljapanek toimus **24.märtsist kuni 25.aprillini 2008.a.** Avalik väljapanek toimus Abja Vallamajas, Pärnu mnt 30, Abja-Paluoja, Viljandimaa 69403, kus planeeringuga sai tutvuda tööpäeviti kella 8-16 ja selle kestel võis esitada koha peal, saata postiga või elektronpostiga abjavv@abja.ee kirjalikke ettepanekuid ja vastuväiteid üldplaneeringu kohta.

Avaliku väljapaneku käigus tehti üks ettepanek, mis puudutas planeeringut ja KSH kohta tuli arvamus Tartu Tervisekaitsetalituse Viljandimaa osakonnalt (Lisa 5) ja lisaks esitas hilinenult ettepaneku veel Viljandimaa keskkonnateenistus (Lisa 6)

Üldplaneeringu avalik arutelu toimus **13.mai 2008 algusega kell 15.00** Abja Vallamaja saalis.

Toimunud arutelul võeti arvesse KSH aruandes toodud ja vallavalitus otsustas mitte kavandama ala krossiraja tarbeks kuid jäi seisukohale, et nimetatud maaüksus on vajalik taotleda valla munitsipaalomandisse kui Halliste jõe ürgorus rajatavate Abja valla avaliku tervise- ja matkaradade lähtepunkt ning puhkeala, mille kohta on vastu võetud ka vastav vallavolikogu otsus. Vallavalitsuse otsuse alusel parandati üldplaneeringut ning kavandatud puhkeala P3 krossiraja kavandamiseks muudeti hoonete ehitamise õiguseta puhkealaks P1. Arutati Tartu Tervisekaitse Viljandimaa osakonna arvamust ja Viljandimaa Keskkonnateenistuse ettepanekut planeeringu parandamiseks. Arvamus puudutas vee kvaliteedi uuringuid. Arvamuses oli ekslikult segamini aetud valla ja eratarbijate veekvaliteedi uuringud. Aruannet täiendati selgitusega. Arvamus puudutas ka krossirada, et vald sellest loobub polnud märkus enam asjakohane. Viljandimaa keskkonnateenistuse ettepanek laekus hilinemisega, otsustati, et kuna ettepanekus tehtud märkused on asjakohased siis võeti need arvesse.

Arutelu protokoll on esitatud lisas 7.ja osavõtjate nimekiri lisas 8

Otsustati Abja valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne saata Viljandimaa keskkonnateenistusse heakskiitmiseks.

8 ÜLDPLANEERINGU LAHENDUSTE KESKKONNAMÕJU SEIREKS KAVANDATAVAD MEETMED

Seire vajadus tuleneb sellest, et arenduste oluline negatiivne mõju looduskeskkonnale pöörab varem või hiljem negatiivseks mõjuks ka valla sotsiaal-majanduslikule ja kultuurilis-ajaloolisele keskkonnale.

Seire eesmärk on selles, et takistada väheolulise negatiivse mõjuga lahenduste ülekasvamiseks oluliseks negatiivseks mõjuks. Kuna üldplaneeringu lahenduste suunamist ja evitamist korraldab vallavalitsus, siis on otstarbekas, et lahenduste keskkonnamõju seires oleks juhtpositsioon vallavalitsuse käes.

Vallavalitsusel on otstarbekas kontrollida arendajate ettepanekuid detailplaneeringu koostamiseks sellest aspektist kas detailplaneering võib sisaldada kehtestatud üldplaneeringu muutmise ettepanekut. Juhul kui sisaldab, siis lähtuvalt *Keskkonnamõju hindamise ja juhtimissüsteemi seaduse* §33lg2p1, algatada detailplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine. Seire indikaatoriks oleks sel juhul algatatud detailplaneeringute arv millede juurde kuulub keskkonnamõju strateegiline hindamine. Üldiselt aga on üldplaneering seda enam valla arengukava toetav dokument, mida vähem tuleb teda muuta detailplaneeringus tehtud planeerimisettepanekutega. Paraku ei saa seiremeetmena seda seisukohta absolutiseerida, sest keskpikas arenguperspektiivis võib esile kerkida valla arengule vägagi soodsaid väljakutseid. Need võivad peegelduda kehtestatud üldplaneeringu muutmise vajaduses.

Kaudne planeeringulahenduste seire tuleneb kõrgemal (riiklikul ja maakondlikul) tasandil tehtavatest otsustest. Planeerimisseaduse kohaselt teatavad kas ministeerium või maavalitseja valla territooriumit käsitleva planeeringu algatamisest. Seiretulemus oleks vallavalitsuse analüüsis kõrgema tasandi otsuse strateegilisest mõjust kehtestatud üldplaneeringu lahenduste osas ja analüüsi edastamine volikogule seisukoha võtmiseks.

Planeeringuga reserveeritud tootmisaladel äriühingute tegutsemise käivitumine võib ettevõtetele kaasa tuua uute keskkonnalubade vajaduse või olemasolevates tingimustes täpsustamise. Üldjuhul sisaldavad keskkonnaload tegevusele tehnilisi ja keskkonnakaitsealisi nõudeid. Soovitav oleks vallavalitsusel küsida maakonna keskkonnateenistusest kuidas ja kui korrektselt ettevõtted peavad kinni loatingimustest. Lootingimuste korrektne täitmine ettevõtte poolt annab teabe selle kohta, et ettevõtte pole jätnud arendustegevuses kahe silma vahele üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise viiteid võimalikust negatiivsest mõjust looduskeskkonnale.

9 KOKKUVÕTE

Abja valla üldplaneeringu keskkonnamõju hinnati eesmärgiga, et saavutada planeeringulahenduste harmoonia kohaliku looduskeskkonna võimalustega; tuua esile olulise negatiivse mõjuga planeeringuahendused, seada neile keskkonnatingimused ning veenda planeeringu kehtestajaid selles, et planeering aitab kaasa valla arengukavakohasele arengule.

Keskkonnamõju hindamine lähtus heakskiidetud programmist ja asjakohastest meetodilistest seisukohtadest. Näiteks, keskkonnaekspertid olid toeks planeerijale planeeringulahenduste loomisel ja lahenduste tekke järel analüüsi nende mõju. Juhul kui ekspertide arvates lahendused sisaldasid eeldatavalt negatiivset mõju, ei hüljatud lahendust, vaid üritati tema mõju leevendamiseks leida meetmeid.

Hindamisel käsitleti keskkonda laias mõistes – mõiste hõlmas endas komponente nii valla majandus-, sotsiaalsest, kultuurilisest aga ka looduskeskkonnast. Keskkonnamõju hindamisel arvestasid eksperdid sellega, et lahendustel võib olla mõju mitmele keskkonnakomponendile korraga.

Ekspertid kasutasid seisukohtade kujundamiseks ja lahenduste analüüsiks teadmisi ja informatsiooni mida koguti mitmetest taustamaterjalidest.

Nende hulka kuulusid Viljandi maakonna uuendatud planeering 2005- 2010, maakonna planeeringu teemaplaneering Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused, valla arengukava 2007-2012 a, Aruandes on refereeritud üldisi planeerimise juhendmaterjale ning kirjeldatud valla territooriumi kokkupuudet *Narura 2000* võrgustikuga. Põgusalt on kirjeldatud valla looduskeskkonda, tema võimalikke mõjutajaid, sotsiaalmajanduslikku ja rikkalikku kultuurajaloolist keskkonda.

On analüüsitud üldplaneeringulahenduste eeldusi keskkonnamõju tekkeks kui planeeringu lähtekohaks on alternatiivne ehk ainult üksikuid tegevusvaldkondi toetav arengukava. Niinimetatud 0 alternatiivi, e üldplaneeringu koostamiseks pole lähtekohana olemas arengukava, rakendada ei saadud, sest Abja vallal on arengukava.

Aruandes on vaadeldud mil viisil võiks kulgeda valla areng üldplaneeringu puudumisel. Eeldatavalt toimuks valla ruumiline areng detailplaneeringutega. Kuna detailplaneeringutega korraldatav arengul jääb vajaka üldisest avalikust kokkuleppest, siis eeldatakse, et see võib kaasa tuua alljärgmisi nähtusi:

- erinevate funktsioonidega maa-alade kõrvutiekstseerimisest tekkiv konflikt, juhul kui ei saa nn konfliktseid maa-alasid üksteisest puhvertsooniga eraldada;
- kohalikel elanikel ei teki kindlustunnet selles osas, et arendused ei too kaasa olulist negatiivset keskkonnamõju (oht heaolule ja tervisele);
- arenduseks ainult tõmbekeskuses;

Üldplaneeringu puudumise halvimaks tulemuseks on see, et valla areng ei jää kooskõlla valla arengukavaga või on areng:

- aeglane ja seotud atraktiivsete kohtade ning suurte küladega (nn ääremaastumine);
- huvigruppide ja arendajate äriplaanide survele allutatav;
- ebakõla tekitav valla valdkondade arengukavade (ühisveevärk ja kanalisatsioon, jäätmekava, soojamajandus jne) vahel.

Üldplaneering lahendas maa-alade reserveerimise uutele elamu- ja puhkealadele kui ka olemasolevate tootmis-, segahoonestus- ja üldkasutatavate alade laiendamiseks, väärtuslike põllumaade, maastike, miljööväärtuslike ja kompensatsiooni alade, kompaktse asustusega alade ning maakonna rohevõrgu paiknemise vallas.

Maa-alade reserveerimine ja eritingimustega alade määratlemine puudutavad kõiki valla külasid ning kogu planeeringulahenduste paketti omavad suhet valla elanikkond. Elamu-, tootmis-, sega- ja üldkasutatavate ala põhisihotstarbega maade reserveerimine on koondunud Abja-Paluoja linna ümbrusesse, Abjaku, Põlde ja Kamara külla. Külad, mis jäävad Kariste järve, Halliste jõe äärde tõusevad esile puhkealade reserveerimisega. Kui lahenduste evitamisega ei halvene Kariste järve ökosüsteem, on maa-alade reserveerimisel strateegiline ja positiivne mõju valla sotsiaal-majanduslikule ja kultuurilis-ajaloolisele keskkonnale (arengule).

Planeering ei näe ette uusi tootmisalasid, kus on võimalik tegevus millele *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõjuhindamissüsteemi seaduse § 6 (1)* alusel tuleb algtada keskkonnamõju hindamine.

Kariste järve hoiuala loodusväärtuste seisundi tagamisel, tuleb, vastavalt hoiuala kaitsekorralduskavale lugeda hoiuala mõjutavad planeeritud tegevusi potentsiaalselt mõjutatavateks tegevusteks. Tegevustele tuleb algtada keskkonnamõju hindamine – alus *Keskkonnamõju hindamise ja juhtimissüsteemi seaduse §6 lg 2*.

Ruumilisel arendusel laienevad-tihenevad asustus Abja-Paluoja linnas ja selle ümbruses ning kolme suurema külakeskuse ümbruses, väheneb põllumaa pindala (prognoosi kohaselt 1- 2%), kasvab põhjavee tarbimise maht (põhiliselt juurdetuleva elanikkonna ja puhkealade kasutamise arvelt), suureneb veeheide ja jäätmete, intensiivistub Kariste järve ja Halliste jõe kaldaalade rekreatiivne kasutamine.

Lahendused oma olemuselt keskkonnasäästlikud ja kohalikke ressursse arvestavad.

Üldplaneeringuga on määratletud alade kasutamistingimused ja seatud piirangud.

On võimalik esile tuua kaks planeeringulahendust mille arendusel (võrreldes arendusega teistes kohtades) on võimalus ületada tegevuskoha looduskeskkonna taluvust. Üheks on arendus Abja-Vanamõisa külas kus ca 1,6 km²–l tekib võimalus ja lokaliseerub turbatootmine. Otsest reostust ega keskkonnaohtlikust turba kaevandamisega ei kaasne, kuid võib tootmisala avamisel üle 100 ha muutuda oluliseks keskkonda mõjutavaks objektiks.

Teiseks on Põlde külas krossiraja arendamine Võib eeldada, et kui krossirada kogub tuntust, kujuneb rajaga seotud pindalaliselt suureks elemendiks sõidukite parkla pealtvaatajate tarbeks. Parkla vähemalt 100-le sõiduauto vajab maad 0,2 ha. Krossirada koos parklaga võib ületada tegevuskoha keskkonnataluvust. **(avalikustamise käigus otsustati krossiraja asemel kavandada puhkeala)**

Üldplaneeringu nn keskkonnatingimustena on käsitletavad üldised ja konkreetsed meetmed negatiivse keskkonnamõju leevendamiseks.

Üldine leevendusmeede on omavalitsusüksuse ettevaatlik käitumine üldplaneeringus näidatud tootmisaladel võimaldavate arenduste suhtes.

Vallavalitsus peab omama arendajatele ehitus- või kasutuslubade andmise eel piisavat informatsiooni alale kavandatud tegevuse mõjust. Elamualade arendamisel peab omavalitsusorgan jälgima seda, kes on huvitunud elamualade arendamisest: kas valla elanikeregistrisse registreeritud isikud või ettevõtjad väljapoolt. Kaudse ja üldise leevendava meetmena on ka volikogude valitsemisaegu ületav kokkulepe, et kehtestatud üldplaneeringu seisukohtadest ei taanduta kergekäeliselt

Konkreetsed leevendusmeetmed on kõik üldplaneeringuga seatud nõuded ja piirangud (osa 2.3 *Maa-alade ehitustingimused*). Üldplaneeringuga pole õigusaktidega kindlaksmääratud piirangut nõudeid leevendatud. Kahe planeeringulahenduse negatiivse mõju leevendamiseks on toodud meetmed.

Lahenduste seire eesmärk on selles, et takistada väheolulise negatiivse mõjuga lahenduste ülekasvamiseks oluliseks negatiivseks mõjuks.

Juhtpositsioon seirele on soovitatud vallavalitsusele. Seejuures on otstarbekas kontrollida arendajate ettepanekuid detailplaneeringu koostamiseks sellest aspektist kas detailplaneering võib sisaldada kehtestatud üldplaneeringu muutmise ettepanekut. Juhul kui sisaldab, siis lähtuvalt *Keskkonnamõju hindamise ja juhtimissüsteemi seaduse* §33lg2p1, algatada detailplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine. Seire indikaatoriks oleks algatatud detailplaneeringute arv millede juurde kuulub keskkonnamõju strateegiline hindamine. Kaudne planeeringulahenduste seire tuleneb kõrgemal (riiklikul ja maakondlikul) tasandil tehtavatest otsustest. Planeerimisseaduse kohaselt teatavad, kas ministeerium või maavalitseja valla territooriumit käsitleva planeeringu algatamisest. Seiretulemus oleks vallavalitsuse analüüsis kõrgema tasandi otsuse strateegilisest mõjust kehtestatud üldplaneeringu lahenduste osas ja analüüsi edastamine volikogule seisukoha võtmiseks.

Planeeringuga reserveeritud tootmisaladel äriühingute tegutsemise käivitumine võib ettevõtetele kaasa tuua uute keskkonnalubade vajaduse või olemasolevates tingimustes täpsustamise. Üldjuhul sisaldavad keskkonnalaad tegevusele tehnilisi ja keskkonnakaitselisi nõudeid. Soovitav oleks vallavalitsusel küsida maakonna keskkonnateenistusest kuidas ja kui korrektselt ettevõtted peavad kinni loatingimustest. Loatingimuste korrektne täitmine ettevõtte poolt annab teabe selle kohta, et ettevõtte pole jätnud arendustegevuses kahe silma vahele üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise viiteid võimalikust negatiivsest mõjust looduskeskkonnale.

9.1 Ekspertide seisukoht

Üldplaneeringulahenduste koostamisel arvestati keskkonnamõju strateegilise hindamise seisukohtadega. Üldplaneering on loonud ruumilisi võimalusi Abja valla arengukava eesmärkide saavutamiseks, planeerinud territooriumi maakasutuse suunamaks ja koordineerimaks ehitustegevust keskpikas perspektiivis.

Üldplaneering toetab arengukavas püstitatud valla tasakaalustatud arengut. Planeering võimaldab alata vajalikke uusi teema- ja detailplaneeringuid, aitab kaasa valla tulubaasi ja valla kui Viljandimaa majanduslikult areneva omavalitsusüksuse tuntusele.

10 KASUTATUD KIRJANDUS

1. Viljandi maakonna planeering Kättesaadav aadressil: <http://www.lmv.ee/?id=26386>
2. Maakonnaplaneeringu teemaplaneering Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused. Kättesaadav Viljandimaa Maavalituse koduleheküljelt: http://www.lmv.ee/public/documents/planeering/Asustust_ja_maakasutust_suunavad_keskkonnatingimused.pdf
3. Viljandimaa väärtuslike maastike register. Kättesaadav Viljandimaa Maavalituse koduleheküljelt: <http://mv.viljandimaa.ee/static/body/files/268.Maastike%20register.doc>.
4. Pärnu alamvesikonna veemajanduskava .Kättesaadav aadressil :
5. Viljandimaa Maavalitsuse, Viljandimaa omavalitsuste Liidu ja Viljandimaa arenduskeskkuse visioonileht „Viljandimaa kümme aastat hiljem“. Ilmunud 09.05.2007 ajal.“Sakala“ eriväljaandena. Kättesaadav aadressilt : <http://mv.viljandimaa.ee/static/body/files/392/.arenduskeskus.pdf>.
6. Abja valla arengukava 2007-2012 Kättesaadav aadressil:
7. The European Spatial Development Perspective (E.S.D.P.) Comments and recommendations from the the European Consultative Forum on the Environment and Sustainable Development. January 1999. The European Consultative Forum on Environmental and Sustainable Development Secretariat: European Commission DG. XI. Kättesaadav aadressil <http://ec.europa.eu/environment/forum>.
8. Kümne Balti mere piirkonna riigi valitsustevaheliste multilateraalse organisatsiooni VASAB 2010. Kättesaadav aadressil: <http://www.vasab.org.pl/documents.php?go=display&ID=46>;
9. Eesti Keskkonna arengukava aastani 2030. Kättesaadav aadressil: <http://www.envir.ee/2959>;
10. Põder, T. 2005. Keskkonnamõju ja keskkonnariski hindamine. Käsiraamat. Tallinn .
11. Eesti säästva arengu riikliku strateegia «Säästev Eesti 21» heakskiitmine Riigikogu 14. septembri 2005. a otsus RTI, 2005, 50, 396.
12. Arold, I.. Eesti maastikud. 2005. Tartu Ülikooli Kirjastus. Tartu .
13. Eesti jõed. 2001. Koostaja Arvi Järvekülg Tartu Ülikooli Kirjastus. Tartu.
14. Maanteeameti 2006 a liiklussageduse loendusandmed. Kättesaadav aadressil: http://www.mnt.ee/atp/failid/loenduskaart_eesti2006.pdf
15. Karise, V., Metsur, M., Perens, R., Savitskaja, L., Tamm, I. Eesti põhjavee kasutamine ja kaitse. 2004. Põhjaveekomisjon. Tallinn.
16. Vöörsõnade leksikon. 2000. 6. trükk , Valgus, Tallinn.

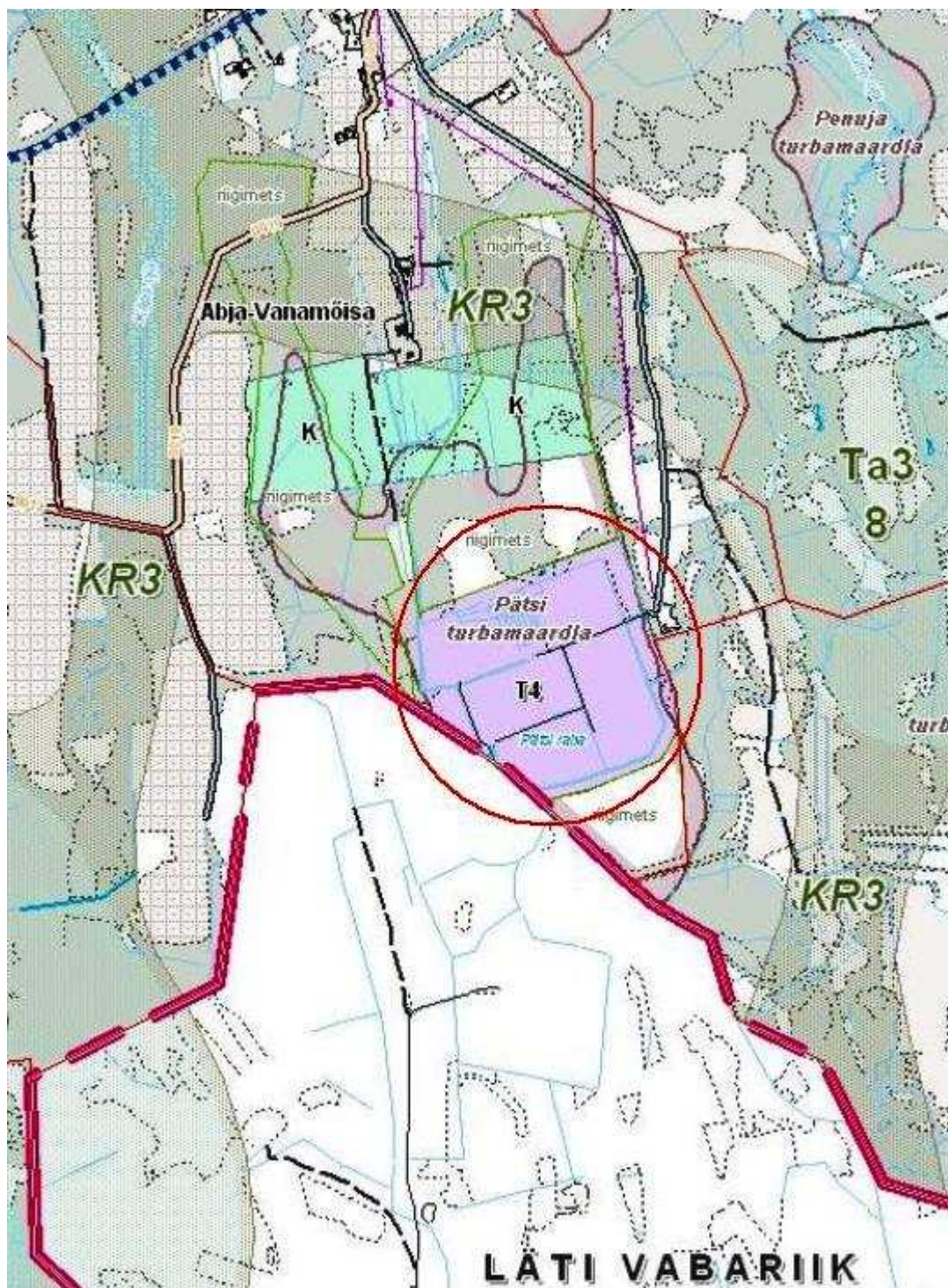
LISAD

LISA 1

Joonis 1. Krossiraja asukoht Põlde külas (avalikustamise käigus muudeti ja krossiraja asemel kavandatakse puhkeala)

LISA 2

Joonis 2. Turbatootmisala asukoht Abja-Vanamõisa külas

LISA 3

Ametlikud Teadaanded	Kasutajatugi
---------------------------------	---------------------

11.03.2008 **Keskkonnamõju hindamise teated**

Abja Vallavalitsus teatab, et 24. märts kuni 25. aprill 2008. a toimub Abja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avalik väljapanek.

Üldplaneeringu koostamise eesmärk on valla ruumilise arengu planeerimine ja maakasutuse kindlaksmääramine.

Käesoleva üldplaneeringuga sätestatakse maa-alade üldised kasutamise- ja ehitustingimused Abja vallas, nähakse ette detailplaneeringute koostamise vajadus ja juhud, määratletakse ehitusõigus ning nõuded ehitistele.

Avalik väljapanek toimub Abja Vallamajas, Pärnu mnt 30, Abja-Paluoja, Viljandimaa 69403, kus planeeringuga saab tutvuda tööpäeviti kella 08:00-16:00 ja selle kestel võib esitada kohapeal, saata postiga või elektronpostiga abjavv@abja.ee kirjalikke ettepanekuid ja vastuväiteid üldplaneeringu kohta.

Üldplaneeringu avalik arutelu toimub 13. mail 2008 algusega kell 15:00 Abja Vallamaja saalis. Üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne ning asjasse puutuvad dokumendid on kättesaadavad Abja valla kodulehel, <http://www.abja.ee>.

www.ametlikudteadaanded.ee

LISA 4

 ABJA VALD		Pärnu mnt 30 69403 Abja-Paluoja Viljandimaa	tel 43 54 780 Reg. nr 75015812 abjavv@abja.ee	
Abja-Paluoja - Muigimaa pealinn				
				
ABJA VALD - "KAUNIS EESTI KODU 2008" VILJANDI MAAKONNA KONKURSI ÜKS VÕITJATEST				
AVALEHT KONTAKT KOHALIK OMAVALITSUS ABJA VALD HARIDUS KULTUUR TERVISHOID JA SOTSIAALHOOLEKANNE MAJANDUS SPORT TRANSPORT AIP, WIFI KOHALIK AJALEHT ETTEVÕTLUS SÕPRUSVALD TURISM PILDIGALERII TEABENÕUE ÜLDPLANEERING Keskonnamõju strateegiline hindamine DETAILPLANEERING	ÜLDPLANEERING TEADE Abja Vallavalitsus teatab, et 24.märts kuni 25.aprill 2008.a. toimub Abja valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avalik väljapanek. Üldplaneeringu koostamise eesmärk on valla ruumilise arengu planeerimine ja maakasutuse kindlaksmääramine. Käesoleva üldplaneeringuga sätestatakse maaalade üldised kasutamise- ja ehitustingimused Abja vallas, nähakse ette detailplaneeringute koostamise vajadus ja juhud, määratletakse ehitusõigus ning nõuded ehitistele. Avalik väljapanek toimub Abja Vallamajas, Pärnu mnt 30, Abja-Paluoja, Viljandimaa 69403, kus planeeringuga saab tutvuda tööpäeviti kella 8-16 ja selle kestel võib esitada koha peal, saata postiga või elektronpostiga abjavv@abja.ee kirjalikke ettepanekuid ja vastuväiteid üldplaneeringu kohta. Üldplaneeringu avalik arutelu toimub 13.mai 2008 algusega kell 15.00 Abja Vallamaja saalis Üldplaneering ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne ning asjasse puutuvad dokumendid on kättesaadavad Abja valla kodulehel http://www.abja.ee/ Abja Vallavalitsus teatab, et on algatatud Abja valla üldplaneering ja keskkonnamõju strateegiline hindamine (Abja Vallavolikogu 12.02.2007.a. otsusega nr 140). Abja valla üldplaneeringu eesmärgiks on ruumilise arengu planeerimine ja maakasutuse kindlaksmääramine. Üldplaneeringu ja			

TARTU TERVISEKAITSETALITUS
Viljandimaa osakond

Abja Vallavalitsus
Pärnu mnt 30
69403 Abja-Paluoja
VILJANDIMAA

03.04.08. m 3 -1.4 /VI-144.

Arvamus Abja valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande
eelnou (21.01.08) kohta.

Eelnõu on koostatud ERKAS Pärnu Instituudi poolt 44 lehel.

Eelnõu läbivaatamise järgselt märgin:

1. Ei saa nõustuda peatükk 3.1 "Keskkond" hinnanguga: "Vee kvaliteeti on vähe uuritud. Vee kvaliteet on reeglina tarbijaid rahuldav. Suurim probleem on kaitsetsoonid." Abja-Paluoja mõlemaid töötavaid veeallikaid ja võrke ning Kamara küla veeallikat ja võrku on plaanipäraselt põhjalikult uuritud ning üheski neist ei vasta vesi kehtivatele kvaliteedinõuetele ning vajavad töötlust. Alus: Sotsiaalministri määrus nr 82 31.07.2001.a. "Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ning analüüsimeetodid" § 3,4,5,6. ja määrus nr 1 02.01.2003.a. "Joogivee tootmiseks kasutatava või kasutada kavatsitava pinna- ja põhjavee kvaliteedi- ja kontrollinõuded" §8 (3). Mittevastavus seisneb Kamaral väga kõrge rauasisalduses, Abja-Paluoja puurkaevus katastri nr 7073 kõrge raua- ja ülenormatiivses ammooniumisisalduses. Abja-Paluoja puurkaevus katastri nr 7095 esineb kõrge floori- ja rauasisaldus.

Kaitsetsoonidega nimetatud kaevudel probleeme ei ole.

2. Põlde krossiraja peamiseks võimalikuks probleemiks on peetud parklat. Krossirajaga kaasuvat müra- ja tolmuprobleemi ei ole käsitletud.

Lugupidamisega

Jelena Sovä
Osakonna juhataja

SAADUD

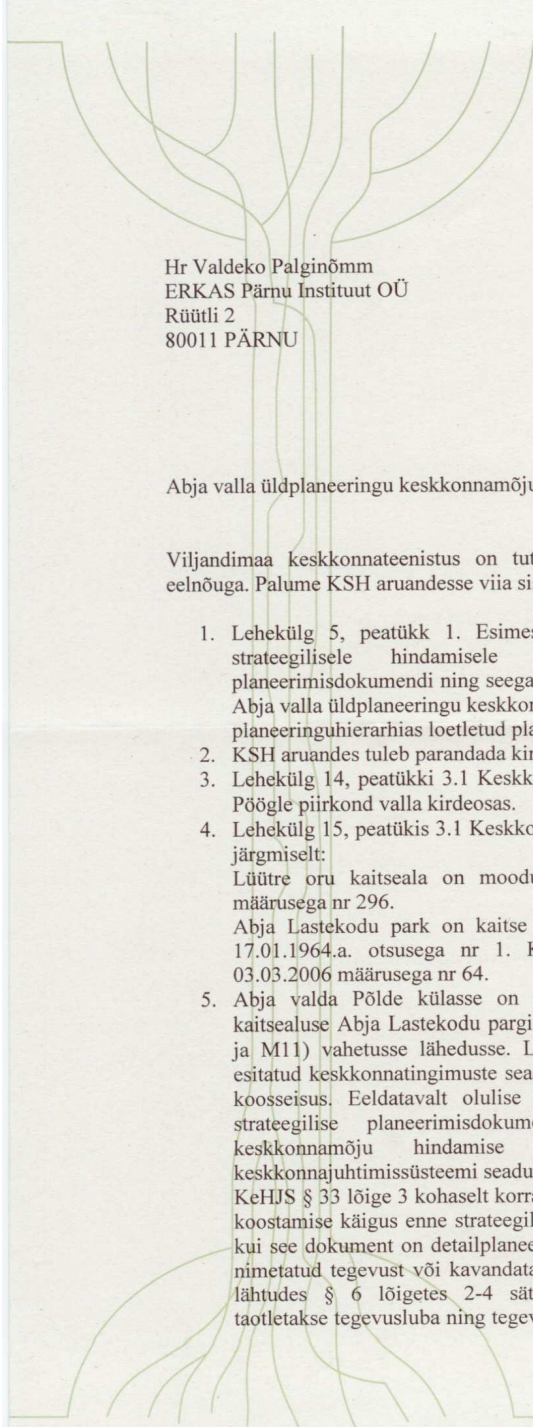
Abja Vallavalitsus
130/04.04.2008.a.
8-4.4

43 30 522 Malle Karrist

Viljandimaa osakond
Vabaduse plats 4 71020 VILJANDI
Tel 43 30 520
Faks 43 30 520
E-post viljandimaa@tervisekaitse.ee
<http://www.tervisekaitse.ee>

Tartu Tervisekaitsetalitus
Põllu 1a 50303 TARTU
Tel 7 447 400
Faks 7 447 401
E-post tartu@tervisekaitse.ee
Registrikood 70003336

LISA 6

KESKKONNAMINISTEERIUM
Viljandimaa Keskkonnateenistus

Hr Valdeko Palginõmm
ERKAS Pärnu Instituut OÜ
Rüütli 2
80011 PÄRNU

07.05.2008 nr 43-11-1/7754 -8

Abja valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu

Viljandimaa keskkonnateenistus on tutvunud Abja valla üldplaneeringu KSH aruande eelnõuga. Palume KSH aruandesse viia sisse järgmised parandused:

1. Lehekülj 5, peatükk 1. Esimeses lauses viidatakse Abja valla keskkonnamõju strateegilisele hindamisele (KSH). KSH viiakse läbi strateegilise planeerimisdokumendi ning seega oleks korrektne kirjutada KSH aruandes järgmiselt: Abja valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk avaneb läbi planeeringuhierarhias loetletud planeeringute eesmärkide.
2. KSH aruandes tuleb parandada kirjavead.
3. Lehekülj 14, peatükk 3.1 Keskkond lisada nõrgalt kaitstud põhjaveega alade juurde Põõgle piirkond valla kirdeosas.
4. Lehekülj 15, peatükk 3.1 Keskkond täiendada Abja vallas asuvate kaitsealade loendit järgmiselt:
Lüütre oru kaitseala on moodustatud Viljandi Maakonnavalitsuse 21.08.1990.a. määrusega nr 296.
Abja Lastekodu park on kaitse alla võetud Viljandi Rajooni TSN Täitevkomitee 17.01.1964.a. otsusega nr 1. Kaitse-eeskiri on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 03.03.2006 määrusega nr 64.
5. Abja valda Põlde külas on planeeritud krossirada, mis jääb oma asukohaga kaitsealuse Abja Lastekodu pargi (Abja mõisa park) ja planeeritud puhkealade (M10 ja M11) vahetusse lähedusse. Leevendavaks meetmeks on KSH aruande eelnõus esitatud keskkonnatingimuste seadmine algatatud detailplaneeringu või ehitusprojekti koosseisus. Eeldatavalt olulise keskkonnamõju korral tuleb aga loa andjal või strateegilise planeerimisdokumendi algatajal kaaluda ka antud objektile keskkonnamõju hindamise algatamist keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusega (KeHJS) sätestatud korras.
KeHJS § 33 lõige 3 kohaselt korraldatakse KSH-d strateegilise planeerimisdokumendi koostamise käigus enne strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamist õigusaktiga, kui see dokument on detailplaneering, mille alusel kavandatakse KeHJS § 6 lõikes 1 nimetatud tegevust või kavandatav tegevus on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga, lähtudes § 6 lõigetest 2-4 sätestatust. Samuti hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba ning tegevusloa taotlemise põhjuseks olev kavandatav tegevus

Narva mnt 7a
15172 Tallinn
Reg nr 70001231

telefon 435 5610
faks 435 5611
kkt@kkt.viljandimaa.ee

Postiaadress:
Paala tee 4
71014 VILJANDI

RECEIVED

09.05.2008

Labbe / w 11

toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. Antud juhul võib olla tegemist eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevusega ning keskkonnamõju hindamise vajadust ei tohiks planeerimise protsessis välistada asendades selle keskkonnatingimuste seadmisega. Samuti on KSH aruandes öeldud, et krossirada koos parklaga, võib ületada tegevuskoha keskkonnataluvust.

Kalvi Tammets
Metsanduse peaspetsialist juhataja ülesannetes

Sama: Hr Arvi Meidla
Abja Vallavalitsus
Pärnu 30
Abja-Paluoja
69403 VILJANDIMAA

Kristi Põllumäe 435 5613, kristi.pollumae@viljandi.envir.ee

P R O T O K O L L

Abja-Paluoja

Algas kell 15.00

Koosolek toimus 13.mai 2008 Abja Vallavalitsuse saalis.

Koosolekut juhatas Abja valla majandusnõunik Arvi Meidla, protokolliis vallasekretär Tiiu-Reet Saar

Päevakord:

1. Abja valla üldplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande arutelu.

Koosoleku avas Abja valla majandusnõunik Arvi Meidla. Üldplaneeringu avalikustamise aja jooksul on esitatud üldplaneeringule üks vastuväide. Rohkem ettepanekuid ei laekunud.

ERKAS Pärnu Instituudi juhataja Valdeko Palginõmm tutvustas lühidalt Abja valla üldplaneeringut ja selle koostamise etappe ning peamisi lahendusi ning tulevikus kehtima hakkavaid reegleid. Selgitas strateegilise keskkonnamõju hindamist ja tutvustas lühidalt aruannet. Aruande kohta laekus kaks arvamust.

Kõigepealt tutvustas V. Palginõmm Veiki Kolk'i poolt esitatud vastuväidet üldplaneeringu kohta ning vallavalitsuse seisukohta seoses krossirajaga. Vallavalitus on nõus mitte kavandama ala krossiraja tarbeks kuid jääb seisukohale, et nimetatud maaüksus on vajalik taotleda valla munitsipaalomandisse kui Halliste jõe ürgorus rajatavate Abja valla avaliku tervise- ja matkaradade lähtepunktina ning puhkealana, mille kohta on vastu võetud ka vastav vallavolikogu otsus. Vallavalitsuse otsuse alusel viiakse parandus sisse ning kavandatud puhkeala P3 krossiraja kavandamiseks muudetakse hoonete ehitamise õigusega puhkealaks P1. Üldplaneeringu teksti ja kaarti parandatakse.

Teiseks tutvustas V. Palginõmm laekunud Tartu Tervisekaitse Viljandimaa osakonna arvamust ja Viljandimaa Keskkonnateenistuse ettepanekut planeeringu parandamiseks. Arvamus puudutas vee kvaliteedi uuringuid. Arvamus oli ekslikult oli segamini aetud valla ja eratarbijate veekvaliteedi uuringud. Aruannet täiendatakse selgitusega. Teiseks puudutas arvamus krossirada, et vald sellest loobub pole märkus enam asjakohane.

Viljandimaa keskkonnateenistuse ettepanek laekus hilinemisega, otsustati, et kuna ettepanekus tehtud märkused on asjakohased siis võetakse need arvesse. Aruannet täiendatakse ja parandatakse 1 peatüki sõnastust, parandatakse kirjavead, lisatakse Põõgle piirkond nõrgalt kaitstud põhjaveega alade nimistusse, täiendatakse kaitsealade loendit. Ettepaneku viimases punktis puudutati krossirajaga seoses küsimust, kas peaks seda hindama KSH aruandes või nõudma projektile KMH. Võttes teadmiseks, et krossiraja kavandamisest on loobunud siis ettepaneku viimases punktis toodud arvamus ei ole enam asjakohane.

ERKAS Pärnu Instituudi juhataja Valdeko Palginõmm tutvustas järgnevalt üldplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande edasist menetlemist.

Otsustati: Teha parandused planeeringusse ja aruandesse. Esitada Abja valla üldplaneering Viljandi maavanemale järelevalveks ja üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne koos Viljandimaa keskkonnateenistusele heakskiitmiseks

Lõppes kell 16.00

Arvi Meidla
Koosoleku juhatajaTiiu-Reet Saar
Protokollija

ERKAS

ESTI REGIOHAALSE JA
KOHALIKU ARENGU
SIHTASUTUS

PÄRNU INSTITUUT OÜ

ABJA VALLA ÜLDPLANEERINGU JA ÜLDPLANEERINGU KSH ARUANDE
AVALIK ARUTELU

OSALEJATE NIMEKIRI

13. MAI 2008 kell 15.00

ABJA VALLAMAJA

Nimi	keda esindab	kontaktandmed	allkiri
1. VALDEKO PALGINÖMM	ERKAS PÄRNU INSTITUUT	5113010	
2. VEIDA KÄND KÄNNET		5089049	
3. ANTS KÄND KÄNNET		4361128	
4. Anvi Meidla	Abja vald	5238596	
5. VEIKI KOLK	Abja mõis	56486359	
6. Kalle Kõrre	Abja vald	5669420	
7. Edo Liigaja	Abja vald	4354782	
8. Pärter Rahnel	Abja vald	56613433	
9. Kadi Laulane	Abja vald	56642586	
10. Mari Saarula	Abja vald	5210315	
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			

LISA A